

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Media-alan koulutus

Tiina Koponen

MYYTTISEN LUONNON KUVAT

Opinnäytetyö

Toukokuu 2020



OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2020
Media-alan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Tiina Koponen

Nimeke
Myyttisen luonnon kuvat

Toimeksiantaja
-

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa valokuvasarja hyödyntäen konseptuaalisen valokuvauksen keinoja. Teemana kuvissa ovat luonto, myyttisyys, mytologia sekä kansanuskomukset. Tehtävänä oli luoda yhtenäinen sarja kuvia, joissa on toistuvia elementtejä. Otetuissa kuvissa näkyvät Suomen eri vuodenaikojen vaihtelut.

Tietoperustassa käsitellään valokuvauksen perusteita ja luonnon kuvaamisen historiaa. Opinnäytetyöntekijä on kuvannut luontoa eri vuodenaikoina ja analysoi kuviaan raportissa. Kuvien teeman mukaisesti työssä tarkastellaan mytologiaa, myyttejä ja kansanuskon käsitteitä.

Työn toiminnallisessa osuudessa kuvataan projektin vaiheita suunnittelussa, kuvaamisessa sekä kuvien viimeistelyssä. Jokaisessa kuvassa avataan ideaa kuvan takaa ja käydään läpi vaiheita kuvien teosta. Tehtyjä ratkaisuja peilataan tietoperustaan. Lopuksi tekijä analysoi opinnäytetyöprosessissa valmistuneita teoksia.

Kieli
suomi

Sivuja 62
Liitteet -
Liitesivumäärä -

Asiasanat
valokuvaus, kuvasarja, mytologia, myytit, kansanusko



THESIS
May 2020
Media Degree Programme

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Tiina Koponen

Title
Images of Mythic Nature

Commissioned by

Abstract

The aim of this thesis was to design and create a series of photographs using the techniques of conceptual photography. The theme in the pictures was nature, myths, mythology and folk belief. The aim was to create a contiguous series of images that have recurring elements. The cycles of Finnish seasons are visible in the pictures.

In the information base the basics of photography are being covered and also the history of the imagery of Finnish nature. The author of this thesis has been photographing nature during the different seasons and analyses her photographs in the report. Based on the theme of the images, the basics of mythology, myths and folk belief are covered in the thesis.

In the functional part of the thesis the phases of the project's design, photographing and editing of the images are covered. In the description of the final images the ideas behind the photograph are established and also the process of creating the images are covered. The choices are reflected to the information base. In the end the maker analyses the final products made in the thesis project.

Language

Finnish

Pages 62

Appendices -

Pages of Appendices -

Keywords

photography, series of photographs, mythology, myths, folk belief

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	5
2	Valokuvaus.....	6
2.1	Valokuvan historia	6
2.2	Taide ja valokuvaus sekä taidevalokuva.....	8
2.3	Kuvien tulkinta	11
3	Kuvaaminen luonnossa	13
3.1	Luonto kuvauskohteena.....	13
3.2	Suomalaisen luonnon kuvauksen historiaa.....	15
3.3	Kuvaaminen eri vuodenaikoina.....	16
3.4	Luonnonvalo	18
4	Teemana myytit, mytologia ja kansanusko.....	20
5	Työprosessi	21
5.1	Suunnittelu.....	21
5.2	Kuvaukset.....	24
5.3	Kuvien editointi	27
6	Teokset.....	29
6.1	Öinen metsänpeitto.....	29
6.2	Hiisi metsänpeitossa.....	33
6.3	Sulan äärellä.....	38
6.4	Sulka.....	41
6.5	Koti.....	43
6.6	Oksalla.....	46
6.7	Kalliolla	48
6.8	Kukkulalla	51
6.9	Määränpää.....	53
6.10	Tuonella.....	56
7	Pohdinta	58
	Lähteet.....	60

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen ja taiteellinen. Toteutin valokuvaten usean valokuvan sarjan, joissa kaikissa toistuu valitsemani teema, joka kietoutuu kansanuskon, mytologian ja myyttisyyden ympärille. Kuvat on otettu luonnossa ja niiden taustoina näkyy vuodenaikojen kierto.

Olen harrastanut valokuvausta yli kymmenen vuoden ajan, ja haluan nyt haastaa itseäni kehittymään niin valokuvan kuvasuunnittelussa kuin kuvankäsittelyssäkin. Aiemmin olen valokuvauksessani keskittynyt enemmän luontokuvaukseen ja siksi kuvannut aiheiden osalta yleensä sen mukaan, mitä luonnossa liikkussa on tullut vastaan. Tässä en ole voinut suunnitella kuvia kovinkaan paljoa etukäteen, vain jonkin verran pystynyt miettimään toiveita miten ja millaisia kuvia haluaisin mahdollisesti saada taltioitua.

Kiinnostuin konseptuaalisesta valokuvauksesta erään kurssitehtävän aikana, jolloin meidän oli ryhmänä luotava yhdessä yksi valokuva. Kokeilin tuolloin myös tehdä muutamia omia yrityksiä konseptuaalisista henkilökuvista ja se jäi ideana mieleen. Kun oli aika valita opinnäytetyölleni aihetta, päädyin jatkamaan näiden tyyppisten kuvien tekemisen harjoittelua, sillä se prosessi oli niin erilainen kuin mihin aiemmassa valokuvaustyyliissäni olin tottunut. Koen että kun valokuvaa enemmän, kehittyy varmasti jonkinlainen oma tyyli ottaa kuvia, mutta minusta välillä on hyvä tehdä myös jotain ihan eri tavalla, että harrastus pysyy mielenkiintoisena. Halusin haastaa omaa näkemystäni ja kehittää luovuuttani näiden kuvien tekoprosessilla.

Mytologia on aina kiehtonut minua ja metsä on ollut tärkeä niin valokuvauksessa kuin muutenkin liikkussa ja rentoutuessa. Koska vietän paljon aikaa luonnossa, se on usein suuri inspiraation lähde minulle. Halusin tuoda kuviini sitä lumoa, jota itse koen luonnossa liikkussani. Pyrin erilaisten valojen avulla esittelemään teoksissani luonnon eri olosuhteiden ainutlaatuisuutta. Talven pakkasilla kuvissa

on täysin erilainen tunnelma kuin kesällä ottamissani auringonnousukuvissa Kollin kallioilla. Kevään kuviin pyrin saamaan valoisuutta ja alkavaa vihreyttä ja syksyn kuvissa taas toin niihin tummia sävyjä ja lehdettömien puiden karuutta. Halusin kuviin kuitenkin yliluonnollisen lisän tuomalla niihin mytologiaa mukaan, jotta saisin kuvan katselian todella kiinnittämään huomionsa kuviin.

Kuvieni aiheita suunnitellessani päädyin valitsemaan kuviini yhden myyttisen hahmon, hiiden. Hiiden hahmo toistuu useissa kuvissa opinnäytetyössäni, ja olen ideoinut sen kuviini mystisenä, mutta ihmishahmoisena. Kuvissa hiisi on usein selkä kohti kameraa tai aina niin, ettei hiiden kasvoja näe. Tästä kuvan katsojalle jää arvoitus, miltä hiisi oikeastaan näyttää.

Käyn aluksi läpi tietoperustaa opinnäytetyön aiheesta. Käsittelen raportin alussa valokuvauksen historiaa sekä perusteita. Käyn läpi luonnon kuvaamisen eri tapoja. Kerron prosessistani projektin eri vaiheissa. Lopuksi käyn läpi jokaisen kuvasarjan kuvan erikseen, kertoen ideoista niiden takana, niiden tekoon vaikuttaneista olosuhteista kuvaustilanteissa sekä vaiheittaiset prosessit lopullisiin kuviin päädyttäessä.

2 Valokuvaus

2.1 Valokuvan historia

Valokuvauksen ensimmäisiä kehittäjiä olivat Joseph Nicéphore Niépce, Jacques Mande Daguerre ja William Henry Fox Talbot (Koppa 2010a). Ranskalainen Niépce aloitti työnsä ensin yksin. Hänen aikeensa oli luoda pysyvä kuva camera obscura-laitteen osoittamasta näkymästä. Camera obscura oli pimeä laatikko, joka siihen tehdyn reiän ja linssin avulla heijasti kuvajaisen linssin kautta vastakkaiselle seinustalle. Ennen valokuvien aikaa camera obscuraa käytettiin piirtämisessä. Niépcen ensimmäinen onnistunut valokuva on vuodelta 1816, jolloin hän onnistui ottamaan kuvan ikkunanäkymästä. Kuva oli negatiivi, joka katosi kun se

tuotiin päivänvaloon. Positiivin luomiseen Niépce kokeili erilaisia tekniikoita ja lopulta löysi ratkaisun. Vuodesta 1827 alkaen, hän teki kuvan ilman lisäprosessointia laittaen hieman alivalottuneelle kuvalle ohuen kerroksen mattaa lakkaa, joka sai pimeässä tilassa, matalassa valossa kuvan näyttämään positiivilta. Vuosien 1828 ja 1831 välillä hänen tekniikkansa oli altistaa laatikossa oleva hopea laatta jodikristallien haihtumisen tuottamalle jodihöyrylle. Jodihöyryn, lakan ja valon yhteisvaikutus sai kuvasta aikaan positiivin. (Maison Nicéphore Niépce 2020a.) Niépce tapasi Pariisissa Daguerren, jonka kanssa tämä alkoi kehittää uutta valokuvausprosessia. Alussa tämän uuden prosessin valotusaika oli noin kahdeksan tuntia. Kuvista tuli suoraan positiiveja. (Maison Nicéphore Niépce 2020b.)

Aluksi valokuvaus otti vaikutteita kuvataiteesta ja keskittyi muotokuvaukseen sekä dokumentointiin (Koppa 2010a). Valokuvauksen alkuvaiheilla sitä verrattiin paljon maalaustaiteeseen ja piirtämiseen, koska muita kuvan tuottamisen standardeja ei ollut. Kritiikkiä aiheuttivat muun muassa se että kuvat olivat mustavalkoisia eivätkä liikkuvat kohteet tallentuneet valokuviin tarkkoina pitkien valotusaikojen takia. (Gernsheim, Grundberg, Newhall & Rosenblum 2020.) Lumièren veljekset kehittivät vuonna 1907 tekniikan joka mahdollisti värikuvien tekemisen (Koppa 2010a).

Taiteellisen valokuvaamisen suosion myötä henkilökuvia otettiin enemmän. Piktorialismi ja naturalismi olivat taiteellisia suuntauksia, jotka tulivat osaksi taiteellista valokuvausta. Valokuvat kiinnostivat myös kuvataiteilijoita ja esimerkiksi dadaistit ja surrealistit alkoivat luomaan fotomontaaseja kollaaseista. Kubistiset kollaasit vaikuttivat fotomontaasien syntyyn. (Koppa 2010a.)

Ensimmäisen digitaalikameran prototyypin kehitti Steve Sassoon vuonna 1975. Samana vuonna myös Suomessa aloitettiin digitaalisen kuvan tutkimus Teknillisessä korkeakoulussa sekä Valtion teknillisessä tutkimuslaitoksessa. (Suomen valokuvataiteen museo 2020a.)

Luontokuvauksen tunnetuimpia nimiä valokuvaushistoriasta on amerikkalainen Ansel Adams. Adams aloitti kuvaamisen vanhemmiltaan lahjaksi saadulla Kodak

No. 1 Box Brownie -kameralla. Alkujaan Adams teki uraa pianistina, mutta Yosemitein kansallispuistossa vietetty aika ja luontovalokuvaus korvasivat muusikon uran. Adams oli luonnon puolestapuhuja ja hänen kuvansa tulivat Amerikan villin luonnon symboleiksi. Adams ei kuitenkaan ottanut kuviaan tieteen tahtoen ympäristönsuojelun takia, vaan koska valokuvaus oli hänen kutsumuksensa. Vaikka Adams ei itse myöntänyt inspiroituneensa Amerikan aiemmista luonnon kuvauksista, taidemaalauksesta tai valokuvauksesta, hänen omat työnsä olivat jatkumoa niiden traditioon. (Turnage 2020.)

Kuvasarja, series of photography, voidaan toteuttaa valitun ajan kuluessa, jolloin sarjan kuvien teema on tärkeä osa työtä. Teeman yhdenmukaisuutta voi korostaa toistuvuudella, kuten esimerkiksi kuvissa käytetyillä väreillä, kuvakoolla tai kuvassommittelulla. (McMonigal 2019.) Sekvenssi valokuvaus, sequence photography, pyrkii useamman kuvan avulla, tietyssä järjestyksessä kertomaan tarinan. Sekvenssin kuvilla kerrotaan miten tarina etenee kun aika kuluu. (Forbes 2020.) Duane Michals on tunnettu kuvasekvensseistään, jotka ovat kuin elokuvan kohtauksia kuvina. Michals yhdistää kuviinsa myös käsinkirjoitettua tekstiä, joka tuovat kuvien merkitykseen uuden ulottuvuuden. (DC Moore Gallery 2020.)

2.2 Taide ja valokuvaus sekä taidevalokuva

Valokuvaamalla on pyritty dokumentoimaan todellisuutta sekä sitä on käytetty myös taiteellisessa ilmaisussa (Koppa 2010a.) Taiteilijat voivat luoda mielikuvi- tusmaailmoja, joihin katsoja voi uppoutua. Kuvia katsomalla katsoja herättää oman mielikuvituksensa. (Launonen 2015, 82.) Taiteessa käytetään paljon symboliikkaa kun halutaan saada näkymätön näkyville. Sama symboli voi merkitä monia asioita, ja tulkinta riippuu siitä millaisessa asiayhteydessä se esiintyy. (Launonen 2015, 58.)

Naturalistinen valokuvaus kuvasi todellisuutta. Naturalismi syntyi realismin yhteydessä ja pyrki tarkkaan kuvaukseen eikä kaunistellut näkyvää maailmaa ja kuvasi arkipäiväisiä aiheita. Naturalismi vaikutti 1880-luvulla myös suomalaisiin taiteili-

joihin, kuten Albert Edelfeltiin, Akseli Gallen-Kallelaan sekä Helene Schjerfbeckiin. Realismista naturalismi erosi siinä, ettei se pyrkinyt poliittisiin tai sosiaalisiin merkityksiin teoksissaan. (Koppa 2010b.) Peter Henry Emerson ehdotti 1880-luvulla että valokuvien tulisi reflektoida luontoa ja tarjota illuusion todellisuudesta. Hänen mukaansa kuvien muokkaamattomuus tekisi valokuvauksesta uniikkimman taiteenmuodon. (Gernsheim, Grundberg, Newhall & Rosenblum 2020.)

Piktorialismi taas jäljittelee kuvataiteen vaikutelmia pehmeäsävyisyydellä, hämyisyydellä sekä epätarkkudella. Vaikutteet tulivat impressionistisesta taiteesta. (Koppa 2010a) Samoin kuin naturalistisessa valokuvauksessa, tekijät pyrkivät edistämään valokuvauksen paikkaa taidemuotona. Piktorialismi oli huipussaan 1890-luvulta 1900-luvun alkuun. (Gernsheim, Grundberg, Newhall & Rosenblum 2020.)

Konseptuaalinen taide voi olla vaikeaa tiivistää yhdeksi tarkaksi määritelmäksi. Määritelmiä on sanottu olevan yhtä monia kuin konseptuaalisen taiteen tekijöitäkin on. (Goldie & Schellekens 2010, 9.) Konseptuaaliseen taiteeseen kuuluu monipuolisesti erilaisia valmistamistapoja, kuten valokuvaus, videokuvaus, tapahtumat, installaatiot, mixedmedia- sekä readymade-taiteet (Goldie & Schellekens 2010, 20.). Konseptuaalisen taiteen tekijät pyrkivät töissään esittämään ideoita ja tunteita etukäteen suunnitellulla tekniikalla tai lopputuloksella. Työt ovat usein tarkoituksella huomiota herättäviä ja olemassa olevia sääntöjä rikkovia. Tämä aiempia taiteen tapoja rikkova suuntaus saa aikaan sen, että monet konseptuaalisen taiteen innovaatiot saatetaan aluksi kritisoida huonoina piloina. (Galenson 2009, 11.)

Konseptuaalisessa taiteessa on usein kaksi tunnusomaista piirrettä: ironinen itse-reflektio sekä määritelmättömyys (Goldie & Schellekens 2010,16.). Kolmanneksi ominaisuudeksi voi nostaa peilaamisen taiteeseen joka konseptuaalista taidetta on edeltänyt. (Goldie & Schellekens 2010, 18.)

Uusien taidesuuntausten tuleminen käännekohdissa eri suuntausten tekijät eivät välttämättä hyväksyneet toistensa tapoja tehdä taidetta ja tämä näkyi esimerkiksi 1950-luvulla, kun konseptuaaliset artistit haastoivat abstraktin ekspressionismin

valta-asemaa taiteen kentällä. Aiemman suuntauksen tekijät kokivat käyttäneensä oman taiteensa tekemiseen ja sen arvostettavuuteen pitkän ajan, jopa koko uransa ja elämänsä, kun seuraava suuntaus tuntui nousevan pinnalle kuin yhdessä yössä. Konseptuaalisella taiteella koettiin olevan hyvin erilaiset arvot edeltäjänsä verrattuna. (Galenson 2009, 12-13.)

Valokuvauksen kehitys 1840-luvulta alkaen muutti taidemaalareiden työskentelyä. Konseptuaalisen taiteen tekijät pystyivät hyödyntämään valokuvia töitään maalatessaan ja 1900-luvulla kuvista tuli entistä tärkeämpiä. Taiteilijat pystyivät maalaamaan valokuvien avulla ilman tarvetta matkustaa, millä oli vaikutusta korkeataiteen tulemiseen. (Galenson 2009, 23-25.)

Terminä konseptuaalista valokuvausta alettiin käyttää samaan aikaan videotaitteen ja käsitetaiteen kanssa 1960-luvulla. Käsitetaiteessa voitiin puhua konseptuaalisesta valokuvauksesta, kun valokuvausta käytettiin millä tahansa tavoin käsitetaiteen luonnissa. (Tate, 2020.) Käsitetaide haastaa katsojan ajattelua ja havainnointia, sillä sen teoksen olomuoto voi vaihdella tai esine voi puuttua kokonaan. Taiteen kokija joutuu käsittelemään saamaansa tietoa ja tulkitsemaan sitä. (Kiasma, 2020.) Käsitetaide on kokeellinen taidesuunta, jossa tärkeää on uudenlainen asenne taiteen tekemiseen. Käsitetaiteessa tärkeää on idea ja sen prosessi taideteokseksi. Sillä ei ole tiettyä ilmaisumuotoa tai tyyliä, vaan ne riippuvat ideasta teoksen taustalla. Taiteilija pyrkii teoksillaan välittämään omia ajatuksiinsa ja haastaa niiden katsojat löytämään niille merkityksiä. (Koppa, 2010c.)

Konseptuaalisella valokuvauksella luodaan idea kuvaksi. Kameraa on sen keksimisestä lähtien voitu käyttää epätodellisen kuvaamiseen eli sillä on voitu luoda haluttuja ideoita näytille. Ensimmäinen lavastettu kuva oli Hippolyte Bayardin Self Portrait of a Drowned Man, jonka Bayard otti vuonna 1840. (Tate, 2020.)

Kameroiden avulla taltioitiin performansseja sekä väliaikaisia taideteoksia, dokumentoivalla tyylillä niin, että kuvat olivat realistisia alkuperäiseen taideteokseen nähden. Tästä esimerkki on Alfred Stieglitzin kuvaama Marcel Duchampin Fountain, urinaali joka oli esillä taidenäyttelyssä New Yorkissa. Vaikka alkuperäinen työ Fountain katosi, Stieglitzin ottama kuva jäi taideteokseksi. (Tate, 2020.)

Idean esittämiseen konseptuaalista valokuvausta käytetään paljon markkinoinnissa. Markkinointikuvissa pyritään välittämään viestejä selkeillä konsepteilla. Kuvissa voi olla malleja sekä rekvisiittaa. (Tate, 2020.) Kuvaan halutaan saada luotua tarina, joka välittyy kuvan katsojalle. Tarina kehitellään kuvaksi luomalla lavasteet tai etsimällä kuvauspaikka, miettimällä tarkkaan kuvausidean ja lopulta kuvaten ja muokaten kuvan yhdeksi kokonaisuudeksi. (Laukkanen 2015, 40.) Kuvanmuokkausohjelmien yleistyminen on moninaistanut konseptuaalisen valokuvauksen genreä, sillä kuvien muuttaminen todellisuutta eroavaksi on tullut niiden avulla helpommaksi (Tate, 2020).

2.3 Kuvien tulkinta

Valokuvaaja tekee kuvan, mutta lopulta, kun kuva on esillä, kuvan katsoja tekee siitä omat johtopäätöksensä tulkitessaan kuvaa (Hietaharju 2010, 4). Kuvat voivat luoda katsojalle eroavan tarkoituksen, kuin minkä kuvan tekijä on tarkoittanut alun perin. Katsojan näkökulmaan vaikuttavat hänen omat lähtökohtansa, kuten ikä, kulttuuri ja henkilökohtainen historia. (Launonen 2015, 24.) Kuvaaja voi kuvissaan pyrkiä painottamaan tärkeiksi katsomiaan kohteita, mutta ei pysty kokonaan ohjaamaan katsojaa näkemään vain haluamiaan kohtia (Hietaharju 2010, 9.).

Taideteoksella voi olla useita eri rooleja riippuen siitä, kuka niitä tarkastelee. Teos avautuu erilaisena katsojalle, joka tarkastelee sitä omien elämystensä kautta. Myös teosta ympäröivällä tilalla voi olla vaikutusta teoksen kokemiseen. Taidekriitikolle teos on osa muuta taidemaailmaa ja sitä arvostellaan suhteessa aiempiin töihin. Myös teoksen tekijä luo teokselleen oman merkityksensä. (Sederholm 2000, 8.) Taiteen vaikutus riippuu tekijän tavoitteista omalle taiteelleen. Katsojalle taiteen vaikutus riippuu siitä, miten paljon hän arvostaa taidetta tai mitä hän haakee sen elämyksestä. (Sederholm 2000, 164.)

Tarkovskin (1989, 204.) mukaan taide vaikuttaa sen katsojan tunteisiin. Hänen mukaansa teoksen tekijä voi vain antaa oman teoksensa katsojalle tarkasteltavaksi tekijän oman maailmankuvan esittämisen välineenä, jotta nämä voivat tarkastella taiteilijan teoksesta välittyviä tunteita, epäilyksiä sekä ajatuksia.

Kuvilla voi olla monia tarkoituksia. Niillä voidaan esimerkiksi välittää tietoa, ne voivat kertoa tapahtumista tai ne voivat olla tarkoitettu esteettisiksi koristeiksi. (Launonen 2015, 16.) Kuvilla on helpompi viestiä ja herättää tunteita kuin sanallisilla viesteillä (Launonen 2015, 24.). Kuvateksti voi kuitenkin auttaa katsojaa neuvomalla katseen kuvan pääelementteihin, sillä se ohjaa etsimään kuvasta tekstin osoittamat kohteet (Hietaharju 2010, 112.). Kuvat voidaan myös ymmärtää nopeammin kuin ne pystytään selittämään, koska ne luovat usein vahvoja tunnereaktioita. Jos taas kuville ei anneta aikaa ja niihin ei käytetä kuvien lukutaitoa, ne jäävät merkityksettömiksi. (Launonen 2015, 26.) Ajan antaminen kuville tuo esille niiden sisältämiä tarinoita ja katsoja voi niiden avulla nähdä myös itsensä eri lailla kuin ennen, kun hän tutkii katselemiaan kuvia yrittäessään ymmärtää niitä (Launonen 2015, 29-30). Katsoja voi myös kokea tulevansa epäonnistuneeksi, jos hän ei mielestään ymmärrä kuvaa, jota tarkastelee. Tämä voi nostaa tunteeksi vaikkapa pelkoa riittämättömyydestä. Näitä tunteita voi häivyttää juuri ajan antaminen kuvan viestien pohtimiselle ja tulkintojen muodostamiselle. (Launonen 2015, 81.) Kun mietin omia opinnäytetyöhöni kuvaamiani kuvia, mietin miten katsoja, joka ei tietäisi kuvilleni valitsemasta teemasta, näkisi kuvat. Jos kuvat olisivat yksittäisiä kuvia, ne saattaisivat mennä täysin erilaiseen tulkintaan, kuin mitä itse hain niillä. Esimerkiksi Öinen metsänpeitto (Kuva 3) olisi yksinään vain kuva metsästä. Tai Kalliolla (Kuva 14) olisi kuva Kolin kallioilta, jossa kuvassa on naishahmo kansallismaisemassa. Koen, että kun kuvat nähdään kuvasarjana, niihin pystyy luomaan helpommin yhtenäisen tarinan. Varmasti yksittäinkin pystyisi, mutta ei kaikissa kuvissa välttämättä niin helposti. Tiedostan kyllä, että jokaisella joka kuvasarjaani katsoo, ei tule olemaan sitä tarinaa mielessään joka minulla oli, kun loin kuvia. Se ei kuitenkaan häiritse minua, vaan toivon, että kuvien katsojat voivat vapaasti päästää oman mielikuvituksensa vapaaksi kuvien tarinoita kehitellessään mielissään.

3 Kuvaaminen luonnossa

3.1 Luonto kuvauskohteena

Luonto on kuvauskohde, josta voi löytää aina vain uutta kuvattavaa, sillä se muuttuu koko ajan (Saiha 2014, 6). Suomen monipuolisessa luonnossa samakin kohde on tunnelmaltaan erilainen riippuen luonnonajasta (Lehtinen 2011, 11). Luontokuva voi olla tietoon tai tunteeseen pohjautuva. Kuva voi olla tietoa kuvittava, jolloin se pyrkii olemaan mahdollisimman tarkka ja selkeä katsella. Kuvaaja tuo kuitenkin tunnetilansa mukaan ottamiinsa kuviin, tietoisesti tai joskus jopa tiedostamatta. Luonto inspiroi ja hyvä kuva innostaa niin kuvaajaa kuin kuvan katsojakin. (Koli 2009, 34.)

Luontokuva avautuu jokaiselle katsojalle eri tavoin hänen tietämyksestään ja omista kokemuksistaan luonnossa. Jos henkilö on liikkunut luonnossa paljon, hän saa kuvasta enemmän irti, kun taas henkilö, joka ei viihdy luonnossa, ei välttämättä näe kuvassa mitään ihmeellistä. Kuvaajan on osattava keskittää katsojan huomio haluamaansa asiaan kuvissaan. (Koli 2009, 37.)

Luonnossa kuvaajalle alueen tuntemus on hyödyllistä, sillä tiedolla ehkäistään häiriön tai haitan aiheuttaminen ympäristölle. Kuvausympäristöön on hyvä tutustua ajan kanssa, koska silloin sieltä voi löytää erityispiirteitä, jotka ovat juuri sille alueelle tyypillisiä. (Saiha 2014, 8-10.) Luonnossa liikkuesssa kuvaajan on hyvä miettiä toimintansa eettisyyttä. Luonnon laittaminen kuvan edelle kertoo vastuullisesta luontokuvaajasta. Kuvaajan tulee kunnioittaa kuvauskohteitaan ja luontoa jossa liikkuu, jättää ottamatta haluamansa kuva, jos sen saaminen vaatisi vahinkoa kuvausalueelle tai jos se häiritsisi muuta luontoa. Lisäksi käsiteltyjen luontokuvien yhteydessä on eettistä ilmoittaa niitä julkaistessa että niitä on muokattu, ettei katsoja luule kuvaa täysin aidoksi tilanteeksi. (Loimu 2012, 289–290.)

Karelia-ammattikorkeakoulussa vuonna 2019 valmistunut Tiina Marjoniemen opinnäytetyö tarkastelee luontokuvaajien liikkumista ja käyttäytymistä Suomen

luonnossa. Se sisältää oppaan, joka ohjaa luontokuvaajia eettiseen ja kunnioittavaan liikkumiseen luontokohteissa. Opinnäytteen toimeksiantajana on Suomen Luonnonvalokuvaajat SLV ry. (Marjoniemi 2019, 5.-6.)

Suomen luonnossa liikkujalla on jokamiehen oikeus eli mahdollisuus kulkea luonnossa ilman alueen omistajan tai haltijan lupaa, kuitenkin muistaen tiettyjä ohjeita ja rajoituksia. Kiellettyä luonnossa liikkeessä on esimerkiksi häiriön aiheuttaminen niin toisille liikkujille, ympäristölle tai eläimille. Myös esimerkiksi luonnon muokkaaminen esimerkiksi puiden kaatamisella tai muulla vahingoittamisella on kielletty. (Ympäristöhallinto 2020.)

Halusipa kuvaaja tai ei, hän aiheuttaa luonnossa liikkeessään jonkinasteista häiriötä. Löytääkseen kuvattavat kohteet kuvaajan tulee sulautua ympäristöönsä, löytää sopivat kohteet ja reagoida niihin. (Saiha 2014, 86.) Kuvaajan tulee luonnossa liikkeessään noudattaa lakia ja olla tietoinen esimerkiksi erilaisista rauhoitusmääräyksistä. Kuvaajan tulee välttää aiheuttamasta haittaa kasveille olemalla tallomatta tai repimättä niitä. (Koli 2009, 60–61.)

Kansallispuistoissa liikkuminen voi olla rajoitusosilla kiellettyä, mutta muuten jokamiehen oikeudet ovat käytössä (Ympäristöministeriö 2012, 35). Metsähallituksen (2020a) Luontoon.fi-sivusto ohjeistaa valokuvaajia kunnioittamaan luontoa ja olemaan vahingoittamatta ympäristöä parempien kuvien takia. Suomen Luonnonvalokuvaajat SLV ry (2020) on laatinut jäsenilleen eettisiä periaatteita, joista voi ottaa vinkkejä siitä, miten ottaa luonto huomioon kuvausreissuilla. Kuten Metsähallituksenkin, on Suomen Luonnonkuvaajat ry:n ensimmäinen kohta luonnon kunnioittaminen. Muita kohtia ovat tiedon hankkiminen kuvauskohteista, lain ja määräysten noudattaminen, roskaamattomuus, se ettei häiritse muita sekä ettei välitä harhaanjohtavaa tietoa vaan kertoo mahdollisista lavastuksista tai kuvankäsittelyistä. Metsähallitus (2020b) muistuttaa ohjevideolla myös luontokuvien julkaisusta sosiaalisessa mediassa. Jaetuissa kuvissa on hyvä myös kunnioittaa luontoa ja noudattaa alueen ohjeistusta.

3.2 Suomalaisen luonnon kuvauksen historiaa

1800-luvun lopulla osana kansallisromanttista virtausta Karelianismi ihanoi Karjalaa. Taiteilijat, kansantieteilijät sekä eri alojen tutkijat tekivät matkoja Karjalaan. Kuvataiteen tunnetuimpia nimiä tuolta ajalta olivat Akseli Gallen-Kallela, Eero Järnefelt, Pekka Halonen, Albert Edelfelt sekä Louis Sparre, kirjallisuudessa Eino Leino sekä Juhani Aho, musiikissa Jean Sibelius sekä valokuvauksessa I.K. Inha. (Karjalan Liitto RY 2020.)

Akseli Gallen-Kallela kuvasi suomalaista maisemaa 1885 maalaamassaan teoksessa Akka ja kissa. Ensimmäinen hänen Kalevala-aiheinen teoksensa oli Aino-triptyyppi vuonna 1889. (Gallen-Kallelan museo 2020.) Kolmiosaisessa maalauksessa on kolme kohtausta, joiden pohjana ovat Kalevalan neljäs ja viides runo, jossa Väinämöinen kosii Ainoa (Ateneum 2020).

Into Kondrad Inha, aiemmin Kondrad Into Nyström, tunnetummin nykyään I.K. Inha, joka oli valokuvaaja, tietokirjailija sekä toimittaja. Hän kiersi Suomea ja tallensi kulttuuri- ja luontomaisemia aikana, jolloin valokuvaus ei ollut aivan jokaisen suomalaisen harrastusmahdollisuuksia. Inhalta löytyy yli 2000 alkuperäistyötä. (Suomen valokuvataiteen museo 2020b.) Inhan tunnetuimpia kuvia ovat hänen Vienan Karjalasta ottamansa otokset. Matkalla Inhan oli tarkoitus täydentää Lönnrotin kokoamaa aineistoa Vienan Karjalasta kerätyillä runoilla, esineistöllä sekä valokuvilla. Tuolla matkalla hän kuvaustavoistaan poiketen kuvasi Karjalaisia kylänäkymiä ja niiden ihmisiä. Inha kuvasi niin kaupunki- kuin luontomaisemiakin, mutta varsinkin hänen myöhemmissä otoksissaan kuvataan koskemattomaa luontoa. (Jaakkola 2015.).

Omaankin valokuvaustyyliini ovat varmasti vaikuttaneet ne kuvat, joita olen tottunut näkemään. Itselleni vanhat valokuvat esimerkiksi Kolin maisemista ovat aina kiinnostaneet ja minusta on hienoa nähdä miten maisema on muuttunut vuosien aikana. Kuvat ovat kuitenkin muistoja ajoista jolloin ne on otettu tai tehty. Minusta on hienoa päästä myös itse tallentamaan näitä muistoja omissa kuvissani, niin muutenkin valokuvaten kuin tässä valokuvaprojektissa. Omaan tekemiseen vaikuttavia visuaalisia tuotoksia näkee joka puolella. Koen että inspiraatiota omaan

tekemiseen voi saada mistä vain ja on tärkeää pyrkiä luomaan itselleen sopiva tyyli.

3.3 Kuvaaminen eri vuodenaikoina

Opinnäytetyöni aikana kuvasin hyvin erilaisissa olosuhteissa vuodenaikojen kieron aikana ja se oli hienoa päästä tallentamaan kuviin. Pyrin tietoisesti valitsemaan mahdollisimman huomiota herättäviä sääolosuhteita kuviini. Talven kuvissa halusin lumen olevan esillä ja talven kylmyyden näkyvän. Kevään kuviin halusin saada hieman lupautusta kesästä, ja siksi valitsin taustalle mahdollisimman paljon vihreyttä. Kesän kuviin halusin kuvata kesäyön tunnelmaa. Syksylle en valinnut ruska-aikaa, joka siihen vuodenaikaan ehkä ensimmäisenä voitaisiin yhdistää, vaan harmaan ja sumuisen marraskuun. Tietoperustaa kartoittaessani pyrin etsimään ohjeita kuvauksiin erilaisissa olosuhteissa. Lisäksi etsin vinkkejä yleisesti luontokuvauksessa käytetyistä valokuvausoppaista, sillä kuvaustilanteeni olivat luonnon ympäröimiä.

Luonnon kuvaamisessa vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelu tuo kuviin erilaisen maiseman, vaikka kuvauspaikka olisikin sama (Saiha 2014, 21). Talvella luonnon kuvaaminen voi olla haasteellista. Valoa on vähän ja säätila voi olla hankala esimerkiksi pakkasen takia. (Koli 2009, 116.) Talvi on kuitenkin kuvauksellisimpia vuodenaikoja. Talven ajankohdan mukaan lumen määrä vaihtelee ja lämpötila voi luoda kuvausolosuhteita pakkasesta usvaan. (Gatcum 2011, 193-194.)

Luonnossa kuvaajan täytyy pystyä kuvaamaan vuodenajasta riippumatta ja siihen pystyy vaikuttamaan omalla pukeutumisella liikkumisen ja ilman lämpötilan mukaan. On hyvä kiinnittää huomiota varusteisiin, joita ottaa mukaan kuvausreissulle, koska turhan tavaran kuljettaminen on raskaampaa ja kuluttaa myös enemmän energiaa. (Saiha 2014, 21.) Talvella pukeutumisella on hyvä muistaa pyrkiä valitsemaan vaatteita jotka suojaavat kosteudelta sekä ovat lämpimiä (Gatcum 2011, 205). Hautala ja Punkari (2012, 53) kertovat Hannu Hautalan valokuvausoppaassa vinkkejä talvikuvaukseen ja mainitsee esimerkiksi kerrospukeutumisen

tärkeyden sekä neuvoo ottamaan varavaatteet mukaan kuvausreissulle. Erityisesti hän painottaa lämpimiä kenkiä ja käsineitä.

Kevään kuvaaminen on vuoden vaikeimpia ajankohtia, sillä kevään merkit eivät välttämättä ole niin helposti kuvattavia kuin talven lumimaisema tai syksyn lehtien värit. Kevään alussa lehtipuut ovat edelleen paljaana ilman lehtiä. Maa on ollut lumen alle painuneena eikä niin eloisannäköinen. Myöhemmin keväällä lehdet alkavat kasvaa ja kukkien kukinta alkaa, jolloin kevään värejä alkaa olla enemmän. (Gatcum 2011, 9-10.) Keväällä sää voi olla myös hyvin nopeasti muuttuva jopa lyhyessäkin ajassa. Sään vaihtelut voivat tuoda mahdollisuuksia päästä kuvaamaan samaa kuvauskohdetta, saman päivän aikana monien erilaisten kuvausolosuhteiden kanssa. (Gatcum 2011, 58.)

Kesällä valokuvatessa kuvaushetken ajankohdalla on suuri merkitys kuvien onnistumiseen. Aamulla aurinko nousee nopeasti korkealle taivaalle, jolloin auringonvalo luo kuviin jyrkkiä varjoja ja heikentää esimerkiksi maisemakuvissa kuvien syvyysvaikutelmaa. Auringonvalo tuo kyllä kesän värisävyt esille, mutta varjojen puuttuminen voi tehdä kuvasta lattean. (Gatcum 2011, 72.) Paras valo kesällä aamulla kuvatessa on tunnin sisällä auringonnoususta, illalla taas auringonlaskun aikaan (Gatcum 2011, 117).

Syksyllä luontokuvauksessa erityisintä ovat värit. Syvät keltaisen, oranssin ja punaisen sävyt tekevät syksymaisemista erottuvampia. Kuten keväällä, syksylläkin sää voi muuttua lyhyessä ajassa. Varsinkin syksyaamuina kylmempi ilma voi tuoda usvaa tai sankkojakin sumuja, jopa kuuraa. (Gatcum 2011, 135-136.) Syksyn värit tulevat parhaiten esille aamun ja illan valossa, sillä valo on lämpimämpi noina aikoina ja korostaa siis syksylle tyypillisiä värejä. Aamun lämmin valo ja usvainen maisema voivat luoda kuviin maagisen ilmapiirin. (Gatcum 2011, 154-155.)

3.4 Luonnonvalo

Kuvasin projektini aikana hyvin erilaisissa valo-olosuhteissa. Kuvasin päiväsai-kaan talvi- ja syysssäällä, jotka nekin olivat valoiltaan eroavia. Talvella sää oli pilvinen, mutta kuitenkin melko kirkas. Syksyn kuvauksissa oli hyvin harmaata, sillä sumu vei paljon valoa. Talvella kuvasin myös myöhään illalla, jolloin valoa piti saada kuvaan pidemmällä valotusajalla. Kesän kuvissa aurinko ei ollut vielä noussut, mutta silti vastavaloon päin kuvatessa oli omat haasteensa. Keväällä aamuaurinko loi metsässä melko jyrkkiä varjoja kuvauspaikalla.

Valo luo kuvaan tyylin ja tunnelman (Freeman 2005, 6). Valolla on suuri merkitys siinä, miten onnistunut kuvasta tulee. Siksi kuvaajan on hyvä tuntee valon ominaisuuksia eri vuorokauden aikoina ja oppia hallitsemaan kuvien sävyalaa. (Saiha 2014, 109.) Auringonvalon hallintaan valokuvauksen yhteydessä liittyy erilaisia muuttujia, sillä aurinko liikkuu taivaalla eri korkeudella kellonajan, vuodenajan sekä leveyspiirin mukaan. Myös kuvaussuunta vaikuttaa valon ominaisuuksiin kuvassa. (Freeman 2005, 37.) Lehtisen (2011, 60-61) mukaan valon kannalta mielenkiintoisemmat ajat ovat aamupäivällä ja illalla, jolloin aurinko on matalalla. Hänen mukaansa keskipäivän aurinko voi saada kuvat näyttämään elottomilta.

Manuaaliasetuksilla valon määrään vaikutetaan muuttamalla suljinaikaa sekä aukkoa. Hidas suljinnopeus ja suuri aukko tuovat enemmän valoa. Mitä pienempi numero f-luku on, sitä suurempi aukko on. Pieni f-luku eli suuri aukko tuo pienen terävyysalueen; suuri f-luku eli pieni aukko taas tekee koko kuvasta suurimmaksi osaksi terävän. (Freeman 2008, 18.)

Myös ISO-arvon muuttaminen vaikuttaa kuvan valoherkkyyteen. Jos kuvausolosuhteissa on paljon valoa tai jos voidaan kuvata jalustan kanssa, voi ISO-arvo olla matala. Jos valoa on vähemmän, ISO-arvon nostaminen helpottaa kuvaamista, mutta voi lisätä kuvaan kohinaa. Korkeampaa ISO-arvoa käytetään myös liikkuvien kohteiden kuvaamisessa, kun halutaan pysäyttää liike kuvassa. (Kamerakoulu, 2020.)

Maisemakuvauksessa tietty valon suunta vaikuttaa siihen, miten valo muotoilee maiseman. Kun kohde on tiedossa, on hyvä miettiä mihin aikaan valo on parhaimmillaan ja mennä kuvaamaan tuohon aikaan. (Saiha 2012a, 22.) Kun aurinko paistaa, kuvat tulevat joko myötä-, sivu- tai vastavaloon. Myötävalossa värit tulevat esiin parhaiten, sivuvalo muotoilee kohdetta enemmän ja vastavalossa valon lähde on kohteen takana. (Murtosaari 2017, 18.)

Talvisissa kuvissa valkea lumi voi hämätä kameran valotusmittaria. Kamera arvioi valkoisuuden korkeaksi valoisuudeksi, mutta kuvaa ei kannata alivalottaa liikaa, sillä se voi saada lumen kadottamaan hohtonsa jälkikäsitellyssä. Joskus lumiolosuhteissa otetuissa kuvissa täytyy valita oikea valotus joko tumman tai vaalean alueen mukaan. (Koli 2009, 118–119.)

Valon väri vaikuttaa kuvaan, kylmä väri luo kuvaan etäisen, rauhoittavan ja kevyen tunnelman, kun taas lämpimät värit tuovat kohteet lähemmäs sekä luovat kiihdyttävämmän ja painavamman tunnelman (Punkari 1983, 77). Ilmakehän läpi kulkiessa valo pehmenee vähän ja voimakkaimmin pehmeys näkyy auringonlaskun ja -nousun aikaan, kun aurinko on matalalla horisontissa. Valon värin muutos johtuu valon valikoivasta siroamisesta ilmakehässä. Ympäristö vaikuttaa myös valoon, sillä se voi peittää valoa tai heijastaa sitä. (Freeman 2005, 37.) Sävyalue on kohteen tummimman ja vaaleimman kohdan välinen alue. Kameralla on kuitenkin oma toistoalueensa, joka on rajallinen. Sävyalueen ollessa laajempi kuin toistoalue, kameran leikkaa osan sävyistä. (Saiha 2014, 110.) Suppea dynamiikka-alue hävittää tummia ja vaaleita sävyjä, laaja puolestaan näyttää molemmissa enemmän yksityiskohtia (Freeman 2008, 14). Jos valoa tulee kennolle liikaa, niin huippuvalokohdissa (esimerkiksi lumiset kohdat) jää sävyjä toistamatta ja jos kennolle ei tule tarpeeksi valoa, tummissa kohdissa harmaasävyjä jää pois (Saiha 2012b, 27.).

Ihmisen silmät sopeutuvat toistamaan valon värit hyvin, vaikka esimerkiksi kävellessään himmeämmin valaistusta huoneesta auringonvaloon ei huomaa valon muutosta. Kamera ei pysty sopeutumaan valon vaihteluun niin hyvin, vaan ku-

vaajan tulee vaihtaa valkotasapainoasetuksia kuvatessaan eri valaistusolosuh-teissa. Valkotasapainon vaihtaminen esimerkiksi auringonvalossa kuvatessa hehkulamppuasetukselle luo kuvaan sinertävän sävyn. (Gatcum 2010, 11.)

4 Teemana myytit, mytologia ja kansanusko

Tarkastelen kuvieni työprosesseissa enemmän miksi valitsin juuri hiiden hahmon ja mitä uskomuksia kuvieni aiheisiin liittyy. Kuvissani näkyy suomalaista luontoa sen jokaisena vuodenaikana. Tavoitteenani oli myös saada kuviini mukaan myyttisyyttä, joiden kautta voisin luoda kuviini kuvanmuokkausohjelman käytön avulla yliluonnollisia hahmoja ja elementtejä. Päädyin myytteihin, mytologiaan sekä kansanuskomuksiin kuvieni teemaksi, koska ne ovat olleet minulle pienestä pitäen kiinnostavia aiheita ja luen edelleen esimerkiksi paljon kirjallisuutta liittyen noihin teemoihin. Minua inspiroivat niin ohjelmat, kuvat kuin novellitkin, joissa näitä teemoja esitetään.

Valitsin kuvieni teemaksi luonnon, myyttisyyden, mytologian ja kansanuskon, koska ne ovat kaikki minulle tärkeitä aiheita. Luonnossa olen liikkunut pienestä pitäen ja luontokuvaus on tullut minulle tärkeäksi osaksi elämää jo useiden vuosien ajalla. Luen myös paljon ja varsinkin fantasiakirjallisuutta. Siitä sain idean alkaa toteuttamaan opinnäytetyössäni omia konseptuaalisen valokuvauksen tekniikoiden avulla rakennettavia valokuvia. Halusin kuvissani tuoda esille vanhoja uskomuksia liittyen vanhoihin kansanuskoihin, koska minua kiehtoo se luontosuhde, joka kansanuskon aikoihin ihmisillä on ollut. Se, miten ihmiset ovat nähneet luonnossa eri jumaluuksien vaikutteita ja yhdistäneet esimerkiksi tiettyjä paikkoja eri jumaliin ja yliluonnollisiin olentoihin.

Myyteissä kerrotaan olemassaolon ongelmia ja olemassaolon varmistamista. Eri kulttuureissa mytologiat vaihtelevat, mutta ovat kuitenkin yhteneväisiä, sillä aiheissa, kerrontakaavoissa sekä sisällöissä voidaan löytää samankaltaisuuksia. (Siikala 2019, 272.) Mytologia on sekä myyttien tutkimusta että tietyn kulttuurin omien myyttien kokonaisuus (Pulkinen & Lindfors 2016, 222).

Muinais- ja kansanusko käsittävät enemmän kuin mytologian, joka on kokoelma myyttejä ja niiden tutkimuksista. Muinaisuskossa myytit ovat osa maailmankuvaa. Kansanusko perustuu myös niihin, vaikkeivat kaikki sen uskomukset ja käytännöt perustu myytteihin. (Pulkkinen 2014, 16–17.) Muinaisuskosta, jota harjoitettiin ennen kristinuskon tuloa Suomeen, ei kirjallisia lähteitä juuri ole. 1600-luvulta alkaen muinaisusko ja kristinusko sekoittuivat kansanuskoksi. 1800-luvulta alkaen kansanuskon perinteitä kirjoitettiin talteen enemmän ja esimerkiksi Elias Lönnrot kokosi Kalevalan tuolloin. (Sommar 2020.)

Kansanuskolla tarkoitetaan kokonaisuutta, jossa esikristillinen maailmankuva ja lähetysusko ovat kietoutuneet yhteen. Kun kristinuskoa opetettiin kansalle, se ei heti suoraan hyväksynyt uusia oppeja omien uskomustensa tilalle, vaan niiden lisäksi. (Pulkkinen 2014, 15.) Suomalainen kansanusko kattaa sekä ennen kristinuskon tuloa olleen muinaisuskon että kristinuskon uskomuksiin lisäksi liittyneen kansanuskon. Muinaisusko tarkoittaa maailmankuvaa, joka on ollut vallalla ennen uuden, tuodun uskonnon uskomuksia. Suomalainen muinaisusko on jouduttu rekonstruktuoimaan sillä kirjallisia lähteitä ei ole ollut. Lähteinä on siis käytetty esimerkiksi kalliomaalauksia sekä suullisena kulkeneita kalevalaisia muinaisrunoja. Koska kirjallista materiaalia ei ole ollut, tutkijat ovat vertailleet suomensukuisten kansojen sekä samankaltaisissa luonnonoloissa eläneiden kansojen uskomuksista saatuja aineistoja Suomen lähteisiin. (Pulkkinen 2014, 13.) Uskomustraditiot uudistuvat hitaasti ja koska mytologia kertoo maailmankuvasta ja arvoista, on suomalainen kansanuskokin monien kulttuurivaiheiden ja -kontaktien tulosta (Siikala 2019, 273).

5 Työprosessi

5.1 Suunnittelu

Valokuvaus on aina yhdistelmä tekniikkaa ja luovuutta (Freeman 2008, 127). Valokuvan tekemisessä on useita työvaiheita. Näitä vaiheita ovat kuvauskohteen

valinta, kuvaussuunta, kuvan rajausta sekä valaistuksen tarkistaminen. Ennen kuvaukseen ryhtymistä kuvaajan on hyvä miettiä etukäteen, millaisen kuvan hän haluaa luoda. (Korhonen & Timonen 2003, 50. Jotta kuvia osaisi luoda, on opittava tuomaan ilmi tarkoituksia niin että ne ilmenevät myös katsojalle. Siinä kuvantekijän on osattava vaikuttaa kuvan sommitteluun, värimaailmaan, valoon ja muihin mahdollisiin ominaisuuksiin. (Launonen 2015, 86.)

Suunnittelin kuvasarjaa tekemällä luonnoksia haluamistani kuvista (kuva 1) ja yritin miettiä, että miten ne soveltuisivat yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tein luonnoksia erilaisista kuvista, joita sitten mietin, että pystyisinkö toteuttamaan ne valokuviksi opinnäytetyön teon aikana. Joihinkin suunnitelmiini en saanut mahdollisuutta toteuttaa niitä, mutta jotkut suunnitelmat tulivat jo luonnoksista asti valmiiksi valokuviksi melko muuttumattomina konsepteina. Tein luonnoksia sekä nopeilla, ei niin esittäville piirroksilla sekä joihinkin luonnoksiin käytin enemmän aikaa ja mietin myös värejä joita haluaisin kuvissani olevan (kuva 2).



Kuva 1. Ensimmäiset luonnokset.



Kuva 2. Toiset luonnokset.

Mietin projektin alussa, että haluanko pyytää jotakuta muuta malliksi kuviini vai olenko itse kuvissa. Päädyin itse olemaan kuvien hahmona, koska ajattelin että niin minun olisi helpointa päästä kuvaamaan lyhyelläkin varoitusaajalla. Esimerkiksi ajattelin sään muuttuvia olosuhteita, jos sattuisi jokin erittäin hieno päivä, ja haluaisin päästä kuvaamaan, minun voisi olla vaikeuksia saada joku muu, jonka olin pyytänyt malliksi, juuri sillä hetkellä mukaani. Aikataulujen yhteensovittaminen voi olla hankalaa ja siksi päädyin siihen että paras vaihtoehto olisi se, että olisin itse myös kameran edessä ja ottaisin kuvat itselaukaisijan ja kamerajalan avulla.

Minulla kuvien suunnittelussa ensimmäisenä oli usein kuvauspaikan etsiminen. Maisema ja siellä olevat luontoelementit saattoivat inspiroida lopullista kuvaa. Hiisi metsänpeitossa (kuva 5) oli ehdottomasti selkein tällainen kuva. Kuvauspaikkoja etsiessäni löysin kaarella olevan puun, joka rikkoi muuten hyvin suora- viivaisen maiseman. Pystyin kuvittelemaan hahmon sen alle ja siitä sain idean kuvaan.

Kuvasarja kertoo katsojalle enemmän kuin yksittäinen kuva. Yhteensopiva sarja on miellyttävämpi katsella, joten kuvista kannattaa pyrkiä luomaan yhtenäinen kokonaisuus. (Koli 2009, 142–143.) Katsoja luo tulkintoja kuvien välille ja pystyy rakentamaan niistä tarinan (Hietaharju 2010, 132). Vaikka jokaisen kuvani taustalla oli ideoimani tarina, minusta tuntuu, että se toimii parhaiten juuri niin että kuvat voidaan nähdä kokonaisuutena ja luoda yhteyksiä kuvien välille. Näin toivon katsojan pystyvän muodostamaan kuviin omia tarinoitaan kuvien taustalle. Pyrin luomaan kuvista yhtenäisen sarjan toistamalla tiettyjä elementtejä, kuten hiiden hahmoa ja sulkaa sekä luontonäkymiä.

Kuvasarjoissa on usein sekä laajakuvia että yksityiskohtaisempia lähikuvia (Koli 2009, 143). Aloin siis suunnittelemaan millaisia maisemia haluaisin kuvata ja miten hiiden hahmon niihin sijoittaisin (kuva 2). Halusin kuvasarjaani sekä laajempia kuvia, joissa maisema näkyy taustalta, kuin myös lähikuvia, joissa näkyy enemmän yksityiskohtia.

5.2 Kuvaukset

Käytän projektissani Canon EOS 200D järjestelmäkameraa. Olin käyttänyt tätä kameraa noin vuoden ajan, kun aloitin opinnäytetyön kuvausprojektini, joten sen toiminnot olivat minulle jokseenkin tuttuja. Koin että pystyn tarpeeksi paljon luotamaan siihen, että osaan kuvaustilanteen olosuhteista huolimatta käyttää kameraa oikein, kuin myös kokeilemaan erilaisia asetuksia, joilla en ennen ole kuvannut. Lisäksi koska kamera oli omani, se oli minulla käytettävissä milloin vain, kun kuvausolosuhteet sattuivat olemaan otolliset suunnittelemilleni kuville.

Canon EOS 200D on APS-C-kennokokoinen järjestelmäkamera. Koska EOS 200D-kamera on kevyt, kääntyvänäyttöinen järjestelmäkamera, se soveltuu luonnossa tehtäviin kuvauksiini hyvin. Jatkuvalle kuvauksella tämä malli pystyy ottamaan viisi kuvaa sekunnissa. (Canon 2020.)

Gatcum (2010, 66) sanoo objektiivin olevan ehkä järjestelmäkameran tärkein osa. Kuvan ilme riippuu paljon siitä, millaisen polttovälin objektiivilla se on kuvattu

(Freeman 2008, 16). Polttoväli määrittää objektiivissa sen, millaisen kuvakulman objektiivilla saa kuvaan (Karhulahti 2013, 58). Objektiiveina käytin Canonin 50mm:n kiinteää objektiivia sekä laajakulmaobjektiivia 10–22 mm, sekin Canonilta. Laajakulman 10 mm:llä saan kuvaan erittäin laajan kuvakulman, mikä joissain kuvissa voi luoda erikoisen näköisen maiseman, esimerkiksi jos puita kuvataan alaviistosta. Canonin 50 mm:n objektiivi sopii esimerkiksi kuviin, joissa on henkilöitä ja syväterävyysalueensa puolesta luo kuviin tarvittaessa hienoja bokeh-efektejä. Bokeh tarkoittaa valokuvaan saatavaa taustan epäterävyyttä, kun kohteen syväterävyysalueen, eli tarkan osan, ulkopuolelle jäävät objektit jäävät taustalle sumentuneina (Digikuvaus.fi 2016).

Tripodia käytin saadakseni kuvat täsmälleen samasta kohdasta ja mahdollisimman tarkkoina, lisäksi illalla ottamassani kuutamokuvassa tarvitsin pidempää valotusaikaa, jolloin tripodi oli tarpeellinen. Jalustankin kanssa kuvatessa laukaisimen paimaminen saa kameran tärähtämään, joten kuvaajan kannattaa käyttää etälaukaisinta tai itselaukaisinta (Karhulahti 2013, 126, 128.). Lehtonen (2012, 30.) neuvoo valitsemaan jalustan, joka on riittävän tukeva, mutta myös tarpeeksi kevyt mukana kannettavaksi.

Kuvan suunnittelussa sommittelu eli kuvan elementtien järjestely kuva-alalle on tärkeää. Tietyt sommittelun tavat ovat tulleet valokuvauksessa normaaleiksi, ja halutessaan valokuvaaja joko noudattaa tai rikkoo niitä, sen mukaan millaisen reaktion hän kuvillaan haluaa katsojalta saada. (Freeman 2012, 33.) Kun kuvasin valokuvia, joihin olin suunnitellut hiiden hahmon mukaan, aloitin asettamalla kameran paikkaan, jossa maisema näkyi mielestäni parhaiten. Minun piti ottaa huomioon se, miten hahmon oleminen kuvassa vaikuttaisi taustaan. En halunnut taustalle liikaa huomiota vieviä elementtejä. Hautala ja Punkari (2012, 53) neuvovat luontokuvausoppaassaan hankkimaan kuviin tietyn, omanlaisen näkökulman. Vaikka kuvanottohetki ei olisi sellainen kuin sen oli etukäteen suunnitellut, täytyy keksiä uusia tapoja toteuttaa kuva. Neuvot oman näkökulman löytämiseen ovat kuvauskulman sekä rajauksen vaihtelu, pysty- ja vaakakuvien ottaminen samasta kohteesta, kuvaaminen erilaisilla sääoloilla ja erilaisilla valo-olosuhteilla sekä kameran ominaisuuksien kokeiluilla, vaihdellen valotusasetuksia. (Hautala & Punkari 2012, 215, 222.) Freeman (2010, 77–78) kertoo kirjassaan siitä, miten

monet kuvaajat haluavat luoda ottamiinsa kuviin henkilökohtaisen tyyliinsä. Omanlainen tyyli tulee tunnistettavasta, persoonallisesta tavasta ottaa kuvia. Kuvaaja voi joutua myös muuttamaan tyyliään kohteen mukaan, jos kohteen luonne tai tavat eivät salli kuvaajan käyttää omaa kuvaustapaansa.

Kuvaaminen tripodin ja itselaukaisijan kanssa voi olla hankalaa, mutta tämän projektin aloittaessani olin jo jonkin verran harjoitellut sen tapaista kuvaamista. Yleensä tekniikkani oli se, että rajasin kuvan ensin mieleisekseni ja sitten tarkensin kohtaan, jossa kuvattava kohde tulee olemaan. Kymmenen sekunnin ajastimella oli aikaa mennä kameran takaa kuvauskohtaan. Tätä tekniikkaa käytin myös opinnäytetyöni kuvauksissa. Kokeilin myös Canon Camera Connect applikaatiota. Applikaation avulla on mahdollista kuvata älypuhelimella kameraa hallinnoimalla kameran ja puhelimen välisellä Wifi-yhteydellä. Minulla oli ongelmia usein sen yhteyden kanssa, sillä olen huomannut että varsinkin ulkona kuvatessa Wifi-yhteys katoaa hyvin herkästi ainakin käytössäni olevassa älypuhelimessa.

Kun olin saanut kameran aseteltua sopivaan paikkaan, aloin laittaa kamera-asetuksia kohdalleen. Tapanani on yleensä seurata kameran näytöltä kuvaa ja saada se näyttämään mahdollisimman paljon samanlaiselta kuin itse näen maiseman kameran edessä. Koska näyttö ei näytä kuvaa aivan samanlaisena kuin mikä otettu kuva tulee olemaan, otan usein testikuvia varmistaakseni, että asetukset varmasti vastaavat sitä, miltä haluan kuvan lopulta näyttävän.

Kun asetukset ovat kohdallaan, otan seuraavaksi testikuvat itselaukaisijalla. Testikuvissa en yleensä tee muuta kuin mene kuvaan paikalle, jossa hahmon tulee olla, en poseeraa tai tee mitään liikkeitä. Otetuista kuvista näen, toimiiko maisema myös niin, että hahmo on kuvassa.

Jos kaikki näyttää hyvältä, seuraavaksi laitan valitsemani rekvisiitan ylleni. Laitan kameran ottamaan yleensä sarjan kuvia, jotta voin liikkua eri tavoin eri kuvissa ja pystyn sitten valitsemaan itseäni miellyttävimmän otoksen. Kun kuvasarja on valmis, käyn yleensä läpi otetut kuvat kameran näytöltä ja pohdin, onko niissä tarpeeksi toimivia ruutuja kuvia, vai pitäisikö minun ottaa niitä lisää.

Jos kuvausolosuhteet ovat erikoiset ja esimerkiksi jos en ole aivan varma kirkaalla säällä, näkykö näytön näyttämä kuva liian tummana, saatan ottaa kuvia eri valotuksilla varmuuden vuoksi. Voin sitten sisätiloissa tietokoneella paremmin nähdä, miltä kuvat oikeasti näyttävät.

Kuvatessani otoksia, joihin tiesin tulevan leijuvia elementtejä, otin yleensä muutamman kuvan taustasta. Sitten pyrin saamaan kuvaan liitettävän objektin kuvaan mahdollisimman samoilla valotusasetuksilla kuin tausta. Näin tein kuvanmuokkauksen itselleni mahdollisimman helpoksi, sillä saman valotuksen kuvat on helppompaa saada sopimaan yhteen. Tämä säästää myös aikaa kuvankäsittelyssä, kun objektia ei tarvitse erikseen alkaa värimäärittelemään taustaan sopivaksi.

5.3 Kuvien editointi

Projektini kuvat on suunniteltu ja tehty hyödyntää konseptuaalisen ja luovan valokuvauksen keinoja käyttäen Adobe Photoshop kuvanmuokkausohjelmaa. Olen eri kuvien prosesseissa päässyt opettelemaan minulle uudenlaisia tapoja käyttää kuvanmuokkausohjelmaa ja pyrkinyt kehittymään sen käytössä.

Kuvankäsittely ei ole vain digitaalisen valokuvauksen suosion jälkeen tullut ilmiö, vaan kuvia on käsitelty jo silloin, kun filmikuvia kehitettiin pimiöissä (Lehtinen 2011, 119). Luovan tarinankerronnan kuviin luodaan usein jokin epätodellinen elementti, jota voi olla vaikea tai mahdoton tallentaa yhdessä kuvaustilanteessa. Siksi konseptuaalisen valokuvauksen prosessissa menee paljon aikaa kuvanmuokkaukseen. (Laukkanen 2015, 72.) Kuvan kompositointi tarkoittaa sitä, kun yhteen kuvaan lisätään, eli syvätään, elementtejä useista otetuista kuvista (Laukkanen 2015, 142). Kun kuvia on editoitu yhteen useasta kuvasta, ne täytyy sovittaa yhteensopiviksi väreiltään, ettei kuvaan syväty elementti tunnu irralliselta toisiin elementteihin nähden (Laukkanen 2015, 150). Tällaisissa kuvissa yritin ottaa tarvittavat elementit mahdollisimman samanlaisessa valossa mielellään samalla kuvauspaikalla, jotta kuvien yhdistäminen helpottuisi. Määränpää (kuva 18) kuvaan kuitenkin jouduin käyttämään eri päivänä otettua kuvaa sulasta ja sen muokkaaminen vei heti paljon enemmän aikaa.

Kun kuva valitaan valintatyökalun avulla Photoshopissa, siinä kannattaa kiinnittää huomio siihen, miten tarkasti reunat valinnan kohteesta tulevat ja miten valittu kohde sopii siihen ympäristöön kuvassa johon se liitetään. Varsinkin pienet, ohuet yksityiskohdat, kuten hiukset ovat vaikeita valintatyökalun käytössä. Teräviä reunoja voi muokkausohjelmassa käsitellä maskin avulla. Maskin käyttäminen on valmiita automaattiasetuksia hitaampaa, mutta parempiin tuloksiin voi päästä sen avulla. (Freeman 2008, 102–103.)

Kuvankäsittelyohjelmassa kuvia yhdisteltäessä käytetään tasoja, joilla yhden kuvan päälle lisätään elementtejä muista kuvista. Tasoilla olevia elementtejä pystyy muokkaamaan erikseen. Tasojen järjestystä on mahdollista vaihtaa jälkikäteen, mikä on joskus tarpeellista, sillä jokainen yläpuolella oleva taso vaikuttaa sen alla oleviin. Kun kuva on saatu valmiiksi, sen tasot yhdistetään yhdeksi, sillä tasojen tukevia tiedostomuotoja ei ole montaa. (Freeman 2008, 104–105.) Kuvan värimäärittely on tärkeä kuvan vaikuttavuuden kannalta tärkeää, sillä huonosti tehtynä se voi jopa pilata kuvan. Värimäärittelyyn ei ole mitään tarkkoja sääntöjä, joten kuvan editoijan on vain uskallettava kokeilla erilaisia vaihtoehtoja. (Laukkanen 2015, 88.)

Kuten valokuvaaja Aaro Keipi kertoi Kamerakoulu.fi:n (2017) haastattelussa, että häntä inspiroi varsinkin kuvien käsittelyvaiheessa musiikki, minäkin kokeilin työskentelyä kuvieni parissa musiikin soidessa taustalla. Inspiroiva musiikki auttoi minun jaksamaan kuvien käsittelyä kauemmin. Koen että minulla on usein vaikeuksia kuvankäsittelyssä siinä, että en jaksa työstää yhtä kuvaa tarpeeksi kauan, että saisin siitä mahdollisimman luonnollisen ja toimivan kokonaisuuden. Saatan verrata muokkaamiani kuvia alkuperäisiin ja miettiä että ne ovat muokattuja parempia. Siksi koin, että tämä projekti antoi minulle lisää tarvitsemaani harjoitusta kuvankäsittelyssä.

6 Teokset

6.1 Öinen metsänpeitto

Metsät ovat minulle rakkainta luontomaisemaa, joten halusin ehdottomasti ottaa monet projektikuvistani metsämaastossa. Metsä ei ole minulle ollut koskaan pelottava paikka, vaan enemmänkin turvapaikka, joten se oli helppo kuvauspaikka, jossa piti löytää vain sopivat paikat kuville.

Metsänpeitto oli tila, johon luonnossa liikkuja saattoi joutua, jos lähti seuraamaan metsänhaltijaa. Metsänhaltija eksytti ihmisen metsään, ja kulkija myös menetti kommunikointiyhteyden oikeaan maailmaan. (Agricola 1987, Pulkkinen 2014, 73 mukaan) Eksyneen ääni ei kuulunut häntä etsiville, eivätkä etsijöiden äänet kantautuneet metsänpeittoon. Muut metsässä liikkujat eivät voineet nähdä eksynyttä omana itsenään vaan vaikkapa kivenä. Metsänpeiton metsä oli tumma, omituinen ja vihamielinen eksyneelle. (Pulkkinen & Lindfors 2016, 210.)

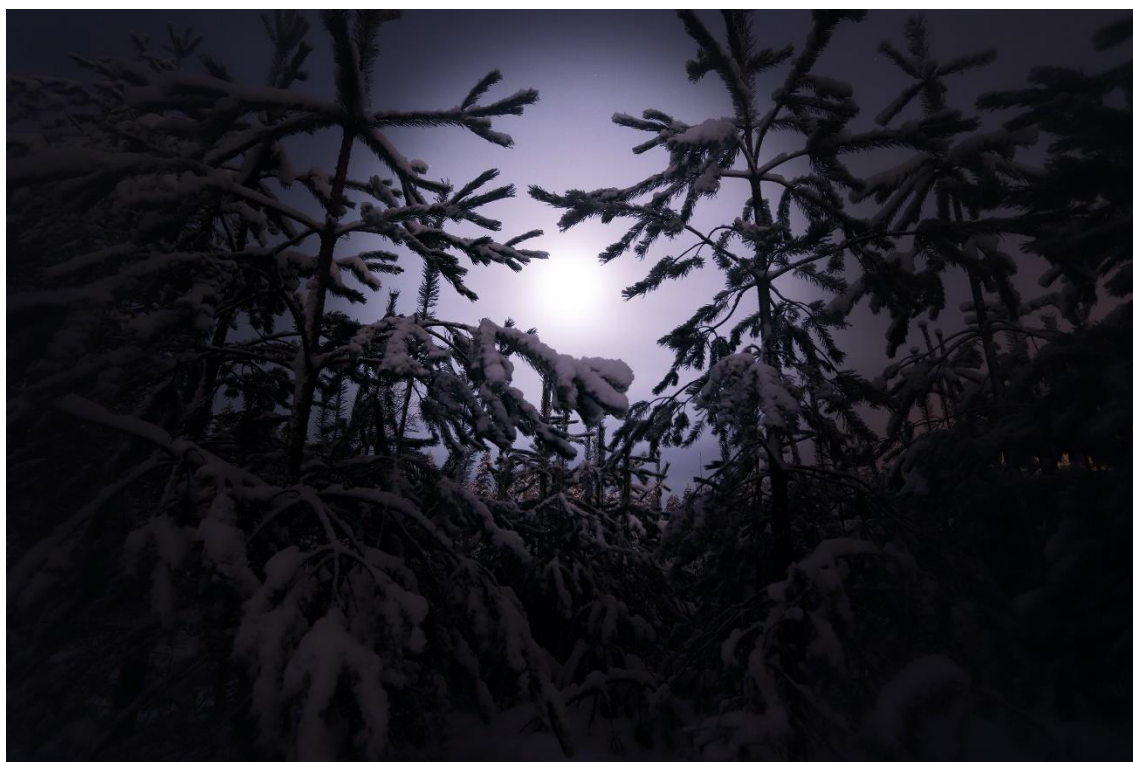
Vaikka metsässä liikkuminen on minulle turvallisen tuntuista, silti metsänpeittoon joutuminen kuulostaa minusta jotenkin pelottavalta. Halusin siis ottaa senkin kuvaprojektiini ja päästä kuvittelemaan tunnetta, joka tulisi kun jäisi yksin metsän keskelle ilman oikeaa tietä takaisin sieltä.

Kuvaolosuhteet olivat hyvät, sillä vaikka ilta oli kirkas ja tähdet sekä kuu näkyivät taivaalla, ei ollut paljon pakkasta, joka olisi haitannut kuvausta. Kuun valaisu auttoi myös kuvauspaikan löytämisessä, sillä ilman kuun valoa metsässä olisi ollut vaikeampaa liikkua ja esimerkiksi kameran asettelu olisi ollut hankalampaa. Olen aiemminkin kuvannut öistä tähtitaivasta ja harjoitellut kameran asetusten kanssa, joten tämä ei ollut aivan uutta. Yleensä en kuitenkaan kuvaa suoraan kuuta kohti, koska se on tähtiä paljon kirkkaampi kohde, joten valaistusasetukset tulee laittaa sen mukaan. Nyt kuitenkin halusin kuviini juuri kuun ja puut.

Otin kuvia nuoren mäntytaimikon reunalla. Oli myöhäinen ilta ja kuu paistoi, luoden hienon valon ympäristöön. Otin kuvat alaviistosta, jolloin puut näyttivät pidemmiltä kuin ne oikeasti olivatkaan. Kuvasin laajakulmaobjektiivilla, jonka ansiosta sain kuvaan erikoisemman perspektiivin, jossa varsinkin kuvan reunoilla olevat puut näyttävät nojaavan katsojaa kohti.

Asettelin kuvani niin, että kuu jäi oksien väliin ja melkein keskelle kuvaa. Näin sain puista kuvaan kehykset. Koska kuvasin pimeään aikaan, käytin tripodia. Aukon lukuna käytin f/3.5, joka oli suurin aukko, jonka Canon 10-22mm:n laajakulmalla sai aikaan. Polttovälinä käytin laajinta, eli 10 mm. Valotusaika oli tällä kuvalla 20 sekuntia.

Valitsin juuri tämän kuvan (kuva 3.), koska siinä mielestäni kuu osui juuri oikeaan kohtaan kuvaan, jättäen kuvan reunoille tarpeeksi tilaa, että sain kuvaan hieman enemmän etualaa kuin taivasta. Kuvan keskus jäi kuun hohteesta vaaleammaksi, katseen kiinnittäjäksi, ja pystyin myös tummentamaan kuvan reunoja, jotta kuvan kontrasti tulisi enemmän esille.



Kuva 3. Öinen metsänpeitto.

Kuvankäsittelyssä korostin kuvan violetin ja sinisen sävyjä, jotka korostivat kuvan violettia väriä (kuva 4). Se loi kuvaan mielestäni yliluonnollisen tunnelman. Lau-nonen (2015, 116-117) kertoo violetin esimerkiksi merkitsevän syviä tunteita, henkisyttä, luovuutta, haavoittuvuutta, raskasmielisyyttä sekä surua ja siihen lii-tetään myös salaperäisyyttä ja mystisyyttä. Ylikarjula (2014, 142) taas kertoo että violetti yhdistyy viisauteen, henkisyteen ja maagisuuteen sekä se kuvaa arvokkuutta, juhlavuutta, mystisyyttä, surua sekä synkkämielisyyttä.



Kuva 4. Muokkausta.

Itse koen, että puiden hahmot ikään kuin kurkottaisivat katsojaan päin ja aivan kuin ne tarkastelisivat niiden alueelle eksynyttä kulkijaa. Koska alueen puut ovat niin lähekkäin, kuvasta ei näe minne metsä päättyy ja se näyttää hyvin vaikeakulkuiselta. Jos kuvittelen itse olevani eksyksissä tuollaisessa paikassa, voin kuvitella miten ahdistavaksi ylle kurkottavat puut ja kuun kelmeä valo voisivat käydä.

Olen tyytyväinen siihen, miten sain kuvan rajattua. Mielestäni siinä on hyvässä suhteessa etualaa ja taivasta. Pidän erityisesti kuvaan saamastani tunnelmasta värin takia. Siitä saa kyllä vaikutelman, että on yö, mutta violetti tuo siihen mukaan jonkinlaista mystistä olemusta.

6.2 Hiisi metsänpeitossa

Pyrin tuomaan omiin kuviin luonnon lumoa sekä kuvaamaan moniin niistä yhden kansanuskon henkiolennon, hiiden. Kun etsin mahdollisia hahmoja, joita pystyisin kuviini tuomaan, hiisi tuntui koko ajan minulle kiinnostavimmalta olennoilta. Hiisi tarkoitti sanana sekä palvontapaikkaa, jossa kasvoi puita että sen haltiaa (Haavio 1967, 115). Hiisilehdot olivat kuin temppeleitä, jonne ihmiset kokoontuivat juhlimaan ja kunnioittamaan luonnon jumalia (Kovalainen & Seppo, 2006, 32.)

Haavion (1967, 284) mukaan ihmisen luonto merkitsee nykykielessä yksilön syvintä olemusta ja rakennetta, ihmisen itseyden ydintä ja minuutta sekä ihmisen sielunominaisuuksien kokonaisuutta. Hän sanoo myös luonto sanan synonyymiksi haltian (Haavio 1967, 287). Suomalaisessa kansanuskossa metsissä asui paljon erilaisia haltiaolentoja.

Mehtolaa hallitsi metsän emäntä Mielus (Ganander 1995, 76). Hiitola puolestaan oli hiiden asuinpaikka (Kemppinen 1960, 46.) Tapiolan kuvailtiin olevan lehtipuuinen alue syvällä metsässä (Ganander 1995, 108.). Mehtola taas oli havupuiden puhdas metsä. (Ganander 1995, 76.) Tapiolaa ja Hiitolaa on kuvailtu synkiksi pelottaviksi metsiksi (SKVR VIII 1908–48, Kemppinen 1960, 47 mukaan). Metsänhaltijat olivat paikallisten metsien haltijoita. Niiltä pyydettiin metsästysonnea, mutta niitä myös pelättiin, sillä ne saattoivat eksyttää ihmisen metsään. (Pulkinen & Lindfors 2016, 209.) Erilaisia hiisiä oli useita, metsän-, veden- ja vuorenhiidet. Hiisi saattoi olla jumala tai jumalatar. Metsässä hiisi oli haltija, joka hallitsi sekä metsää että sen eläimiä. (Ganander 1995, 33.) Hiiden emännällä kuvailtiin olevan karkeat hiukset, joista otettiin kielet Väinämöisen uuteen kanteleeseen (Ganander 1995, 31).

Tämä oli ensimmäinen kuva, johon ideoin hiiden hahmon. Mietin, millaisena sen kuvaisin, esimerkiksi mikä loisi sen vaikutelman, että kuvassa ei olisi vain joku tavallinen ihminen metsäretkikävelyllä. Päädyin pukemaan hiiden pitkään punaiseen hameeseen, mustaan ohueen paitaan sekä ruskeaan kolmiohuiviin. Nämä

eivät olleet tavallisimpia vaatteita retkeilyyn ja siksi luovat varsinkin ensimmäisessä talvisessa kuvassa arvuuttelun siitä, miksi hahmo on metsässä tuollaisissa asusteissa. Mikä se on?

Kuvauspaikaksi löytyi vaikuttavan näköisen maisema, jossa oli suorja mäntyjä erään harjun päällä. Yksi mänty oli kuitenkin taittunut lumen painosta. Muutoin suoraviivainen maisema muuttui yhden puun takia erikoisemmaksi. Tämä näytti minusta hyvältä paikalta, ja ideoin kuvan, jossa hiisi olisi kuvan keskellä, juuri taipuneen männyn reunalla (kuva 5).

Hietaharju (2010, 80) mainitsee kirjassaan linjojen merkityksen katseen kiinnittämisessä, sillä ne ohjaavat katsetta kuvassa. Tähän kuvaan pystyin sommittelemaan mäntymetsässä lumen painosta vääntynyttä mäntyä, joka loi kuvaan kaaren. Tämä puu erottui taustastaan ja sopi myös myyttiin, jossa metsänpeittoon joutuneita pyrittiin saamaan takaisin metsänhaltijan luota taivuttamalla puita eräänlaisiksi porteiksi, joilla eksyneet pääsivät takaisin todelliseen maailmaan (Kemppinen 1960, 48–49).



Kuva 5. Hiisi metsänpeitossa.

Tähänkin kuvaan halusin hieman elementtiä metsänpeitosta. Kemppinen (1960, 48-49) mainitsee, että metsään eksynyt ei pystynyt itse vapautumaan metsänpeiton lumouksesta, sillä metsänhaltija tai metsä piti hänet luonaan. Tästä metsää rangaistiin, jolloin se sidottiin niin, että notkea puu taivutettiin kaarelle laittaen sen latvaan painava kivi. Taivutettujen puiden alitse huudeltiin eksyneitä takaisin. Tämä sopi minusta hyvin tuon taipuneen männyn yhteyteen, ikään kuin se olisi ollut juuri metsänpeiton pakopaikka.

Laajassa maisemakuvassa on hyvä olla jokin selkeä huomiopiste, johon katsojan katse kiinnittyy ja alkaa sen jälkeen huomata muita maisemaan jääviä yksityiskohtia (Punkari 1983, 58–59). Kun laajan maisemakuvan etualalle jätetään yksityiskohtia, voi katsoja saada tunteen, kuin olisi itse paikalla katselemassa maisemaa (Freeman 2008, 144). Jos kuvaan saa jotakin katsojalle tuttuja elementtejä, katsoja pystyy ottamaan siitä mittakaavaa muihin kohteisiin kuvassa. Suuret kohteet tuntuvat olevan lähimpänä kuvan katsojaa. (Murtosaari 2017, 20.)

Ihmiset pitävät enemmän symmetrisistä kuvista, koska ne vaikuttavat tasapainoisemmilta. Tasapainoinen kuva voi kuitenkin olla tylsä, joten kuvaajalla on mahdollista muuttaa halutessaan kuvan tasapainoa, jos tämä pystyy muuttamaan elementtien paikkaa kuvassa, rikkoen kuvan harmonian. Epäsymmetrinen kuva voi aiheuttaa siten enemmän kiinnostusta kuvaa kohtaan, koska asiat eivät olekaan aivan kuten niiden luulisi olevan. (Child 2001, 28.)

Sijoitin Hiiden kuvan keskelle, koska halusin sen hahmon kiinnittävän katsojan huomion heti kuvassa. Lisäksi huomiota kiinnittää punainen huomioväri, joka tulee liehuvasta hameesta, joka Hiidellä on yllään. Valitsin punaisen värin, koska kuten Launonen (2015, 113.) mainitsee, punainen kiinnittää väreistä monen huomion parhaiten. Hän myös kertoo punaisen kuvaavan jännitystä, vaaraa, valtaa, toimintaa, väkivaltaa, aggressiivisuutta ja seksuaalisuutta. Mielestäni nämä kuvaukset sopivat teemani Hiidelle ja siksi koin valitsemani vaatteen sopivaksi puvuksi kuviin.

Kun kuvassa on mukana henkilö, kannattaa varmistaa, ettei taustalle tule häiritseviä linjoja tai muita huomiopisteitä. Luonnossa kuvatessa taustan voi saada näyttämään pehmeältä ja terävyysalue luo taustalle jäävistä elementeistä, kuten puiden oksista, kiinnostavan mutta rauhallisen taustan. (Punkari 1983, 53.) Mielestäni tässä onnistuin kuvassa hyvin, sillä tausta näkyy kyllä kuvassa tarkasti, mutta se ei ole häiritsevä, ja se ei vie huomiota pois kuvan hahmosta.

Maisemakuvat otetaan yleensä käyttäen laajakulmaobjektiveja. Maisemista otettuihin kuviin pyritään saamaan kolmiulotteisuutta jättämällä etualalle joitakin kohteita, jotta kuva saa perspektiivivaikutelman. Jos kuvan kohde on pienempi kuin muulle kuvapinnalle jäävä osuus, esimerkiksi metsämaisema, on hyvä sijoittaa pääkohde muualle kuin keskelle kuvaa. (Jaakkola 2005, 52–53.) Laajakulman käytön etuja on se, että sillä saadaan kuvattavasta kohteesta suuri alue tallennettua yhteen kuvaan. Laajakulmalla kuvatessa on hyvä kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, ettei kuvaan jää turhaa tyhjää tilaa. (Gatcum 2011, 22.)

Laajakulmalla otettuun kuvaan sain mielestäni hyvän tunnelman, sillä alaviistosta kuvaa ottaessani männyt näyttivät todellisuutta pidemmiltä ja ainakin omasta mielestäni uhkaavammilta. Uhka tuli siitä, että kuvassa reunoilta kuvan sisäänpäin kääntyvät puut ikään kuin vangitsivat kohdetta ja pyrkivät tulemaan lähemmäksi. Kuitenkin suorat puut keskellä kuvaa saivat minusta aikaan myös samaan aikaan hyvin liikkumattomuutta kuvaan.

Kuvanmuokausvaiheessa yhdistelin hameen liehumista useista eri kuvista (kuva 6), sillä halusin muuten hyvin liikkumattomaan kuvaan jotain, mikä kiinnittäisi katsojan huomion. Tähän auttoivat myös omituisessa asennossa oleva mänty, punainen väri ja hameen liike. Lisäksi muusta maisemasta poikkeava puu ohjaa katsetta, sillä se poikkeaa muusta taustasta, jossa puut ovat normaalisti suorassa linjassa.



Kuva 6. Helman liikkeen luominen.

Värien osalta muokkasin hangen sävyä vaaleammaksi. Lisäsin kontrastia mäntyjen runkoihin ja tummensin varsinkin kuvan reunoja (kuva 7).

Pidän kuvassa siitä, että suorat männyt tuovat kuvaan liikkumattomuutta, mutta yksi puu kumoo sitä ja samoin tekee liehuva hame. Tästä minulle tulee mieleen, että kuvatussa tapahtumassa täytyy olla jotakin muuta mikä saa näitä eroavaisuuksia tapahtumaan.



Kuva 7. Kontrastin lisääystä.

6.3 Sulan äärellä

Kuvauspaikaksi kolmanteen kuvaan (kuva 8) valitsin puron, jonne pääsin kävelemään talvella hankiaisten aikaan. Puron mutkaisuus loi minusta kiinnostavan elementin kuvaan, sekä sain siihen paikan, johon pystyin sijoittamaan hiiden. Puron väri oli myös ruosteenruskea, mikä sai aikaan sen, että se näytti luonnottomalta. Väri korostui lumea vasten ja pilvinen ilma teki mahdolliseksi sen, että puron pohjaan näkyi pinnan heijastuksesta huolimatta.

Ideoin kuvan (kuva 8.), jossa hiisi kurottaisi kohti virtaavaa vettä. Veden pinnan alla oli jotain mitä hiisi tarvitsi. Sulka. Hiiden ei tarvitse pakolla kurkottaa itseään ottamaan sulkaa vedestä, vaan se ikään kuin pyytää sitä nousemaan siltä. Tämä sulka oli yksi objekti, jonka olin suunnitellut toistumaan useassa kuvassa, ja tämä oli esittelykuva siihen. Kuin tarina siitä, miten hiisi sai sulan.

Kultainen leikkaus ja kolmannesten sääntö ovat hyviä sommittelun sääntöjä, jolloin kohteen sijoittaminen yhden kolmanneksen päähän kuvan reunoista luo kuvasta mielenkiintoisemman, kuin se että kohde olisi keskellä otosta (Murtosaari 2017, 21). Vaikka nämä sommittelutavat perustuvat tarkkoihin matemaattisiin kaavoihin, kuvaustilanteessa niitä tuskin kuvaaja alkaa laskemaan, vaan käytetään intuitiivista sommittelua. Kun kuvaaja oppii jakamaan kuva-alan harmonisesti, on hänen helpompi sommitella kuvansa harmonisesti miellyttäväksi. (Freeman 2012, 26.) Asettelin hiiden tietoisesti toiseen kulmaan, jotta sen kasvoja ei kuvassa näkyisi. Tämä loi sommittelun, jossa kohde on enemmän kuvan vasemmassa reunassa. Puron kaareva muoto ja sen väri ohjaavat kuvan katsojaa. Puro olisi muuten tyhjää tilaa, mutta koska metsän puut heijastuvat sen pintaan, se kertoo missä kuvassa ollaan, joten silläkin on oma tarkoituksensa kuvassa.

Kuvasin tämän kuvan kiinteällä 50 mm:n objektiivilla. En halunnut kuvaan hiiden kasvoja, joten minun piti varmistaa, että saisin rajattua kuvan juuri oikein. Puron heijastuksessa hiiden siluetti näkyy, mutta siitäkään kasvoja ei erota.



Kuva 8. Sulan äärellä.

Kuvasin erikseen kuvan, jossa hiisi on kuvassa, toisen kuvan niin, että sulka oli. Kuvanmuokkausvaiheessa pystyin erottamaan sulan veden heijastuksesta ja liittämään sen toiseen kuvaan, jossa hiisi oli (kuva 9). Koska puron virta ei ollut kovin nopea, sain sulan heijastumaan siihen sijoittamalla sen samaan kohtaan jossa hiisi lopullisessa kuvassa tulisi olemaan.



Kuva 9. Kuvien yhdistäminen.

Sulan liittäminen kuvaan oli hieman hankalaa, koska sen reunoilta ei saanut jäädä näkyviin toisen kuvan pintaa, vaan sen piti sulautua toiseen kuvaan mahdollisimman saumattomasti. Pidän lopputuloksesta, vaikka sulka on kirkas, se ei ole liian silmiinpistävä, koska se on otettu samassa valotuksessa toisen kuvan kanssa. Se on myös pienempi yksityiskohta, jota katsoja ei välttämättä huomaa, ennen kuin keskittyy katsomaan kuvaa. Kuvan värit luovat toisiinsa verrattuna hyvän kontrastin, valkoinen lumi ja punaisuus purosta ja hameesta. Tämä on yksi lempikuvistani tässä projektissa.

6.4 Sulka

Halusin projektiini yhdeksi rekvisiitaksi pari vuotta sitten löytämäni valkoisen sulan. Pystyin yhdistämään sen myyttien joutseniin. Joutsenen uskottiin elävän tämän- ja tuonpuoleisen rajalla ja pystyvän matkaamaan maailmojen välillä. Se pystyi viemään vainajien sielut tuonelaan sukeltaessaan järven pohjaan ja tuomaan viestejä kuolleilta tämänpuoleiseen. Alun perin joutsenen ajateltiin olleen ihminen sekä sukua vedenneidolle. (Pulkkinen & Lindfors 2016, 82.)

Projektin alusta asti tämä kuva oli mielessäni. Ehkä se oli aivan ensimmäinen jonka mietin että haluaisin toteuttaa. Leijuvan objektin ja kuvissa toistuvan hahmon sen taustalle. Näin ideoin sulasta välineen, joka oli jotain mitä hiisi halusi, ihaili ja pystyi käyttämään omissa liikkumisissaan eri paikkojen välillä. Edellisessä kuvassa hiisi haki sulan purosta, virtaavasta vedestä. Tässä kuvassa se on hiiden hallussa, ja sen leijumisefektistä tulee tunne, että siihen liittyy jotain taikaa, jotain maagista.

Tämä oli ensimmäinen lähikuva, jonka suunnittelin kuvasarjaa varten. Halusin sulan olevan kuvan keskeinen aihe. Jätin kuvan reunoille kuitenkin tarpeeksi tilaa, jotta kuvan katsoja pystyisi tunnistamaan kuvan taustalle jäävän hiiden olevan tässäkin kuvassa. Kuvanmuokkausvaiheessa sulan lisääminen kuvaan oli hankalaa, sillä siinä oli paljon ohuita kohtia höyhenessä, jotka oli saatava sulautumaan taustaan. Koska olin ottanut kuvan sulasta niin, että sävyt sulan taustalla olivat mahdollisimman samat kuin taustalle jäävässä kuvassa, se helpotti kuvien liittämistä toisiinsa.

Koska halusin kuvasta tulevan taas jotain teemaan sopivaa eli myyttisyyttä, päädyin kokeilemaan luomalla mukautetun siveltimen Photoshopiin ja tekemään sen avulla savuefektin kuvaan. Seurasin Lauri Laukkasen tutoriaalia prosessista (Laukkanen 2013). Tämä oli minulle uutta asiaa ja vaati muutamia yrityksiä että sain haluamani lopputuloksen kuvaan. Aluksi efekti ei vaan näyttänyt kuvassa yhtään luonnolliselta, mutta kun yritin useita kertoja, niin sain sen lopulta näyttämään paremmalta.

Lopuksi tummensin kuvan taustaa ja korostin sulan valkeutta. Näin sain sulan melkein hyppäämään kuvasta ja niin se on ensimmäinen asia minkä kuvasta huomaa. Sulan valkeus saa sen melkein hehkumaan muuten harmaammasta kuvasta, mikä saa siihen yliluonnollista ominaisuutta.

Pidän kuvasta, mutta jokin siinä silti vaivaa minua. Vaikka olen päättänyt että se on valmis, en voi välttyä miettimästä, mitä olisin voinut siinä parantaa tai miksi en ole aivan tyytyväinen siihen. Käytin siihen itselleni uutta tekniikkaa kuvankäsittelyssä, enkä ole aivan varma pidänpö siitä, miten onnistuin? Pidän kuvassa hiiden käsien asennosta, minusta se onnistui erittäin hyvin. Myös sulan liittäminen kuvaan onnistui lopullisessa teoksessa hyvin.



Kuva 10. Sulka.

6.5 Koti

Kuvasin kevään kuvat huhtikuussa 2020. Eräällä luontoretkelläni maaliskuun loppupuolella löysin paikan, jossa halusin ottaa kuvat opinnäytetyötäni varten. Maaliskuun lopun arvaamaton sää viivästytti kuvausaikatauluani, sillä päivinä, joiha olisin halunnut mennä kuvaamaan, taivaalta tuli niin lunta, räntää ja välillä vettäkin. Huhtikuussakin oli edelleen paikoitellen lunta maassa, minun piti valita kohta, jossa lunta ei näkynyt, koska halusin kuviini kevään vihreää sävyä.

Pääsin kuvaamaan päivänä, jolloin aamu oli hyvin aurinkoinen, mutta lämpötila ei ollut korkealla. Kuulas aamu loi mielestäni hienon valon kuvauksiin. Kävelin paikalle, jonka olin valinnut aiemmin retkelläni. Löysin kohdan, jossa auringonvalo tuli hienosti puiden latvustojen välistä ja loi melko jyrkkiä valon ja varjon eroja.

Kuvan on hyvä olla selkeä ja siihen kannattaa pyrkiä saamaan syvyysvaikutelmaa. Selkeässä kuvassa elementit erottuvat hyvin eikä niitä ole liikaa. Kuvan elementteihin pystyy vaikuttamaan kuvakulman vaihtamisella sekä kuvan rajaamisella. (Koli 2009, 83.) Sijoitin hiiden hahmon vasemman alalaidan ja keskustan kohtaan, sekä sulan oikealle, juuri siihen mihin auringonvalo osui. Vaikka sulka hyvin vaaleana elementtinä ylivalottui tuossa kohdassa jonkin verran, yritin saada sen mahdollisimman luonnolliseksi.

Halusin kuvata tilan paikkana, joka olisi hiidelle kuin koti ja tämä olisi siellä rennosti ja kuin ei huomaisi kuvan katsojaa. Päätin nostaa toisen käden kurkottamaan kohti höyryä, jotta se ei näyttäisi, että hiisi olisi vain puhaltanut sen, vaan että se olisi jotain mitä hiisi voimillaan hallitsisi.

Koska viileässä aamussa hengitys höyrysi, sain idean kuvaushetkellä puhaltaa ilmaa vasten auringonvaloa, joka tuohon kohtaan osui. Otin kuvat tripodin ja itse-laukaisijan avulla ottaen samasta tilanteesta kymmenen kuvan sarjan. Sarjasta pystyin ottamaan henkäyksen höyryn ja yhdistämään ne yhteen kuvaan, joka loi siitä moniulotteisemman. Höyry myös yhdisti kuvasarjaa talviseen Sulka (kuva

10) kuvaan viitaten, jossa tein höyryn kuvanmuokkausvaiheessa. Nyt pystyin tekemään sen kuvaustilanteessa ja minusta se onnistui hyvin.

Kuvaa rajatessa on hyvä keskittyä siihen, että halutut kuva-aiheet tulevat esille harkitusti ja näyttäytyvät kuvassa halutulla tavalla (Punkari 1983, 36). Rajasin kuvaani melko paljon etualaa, mutta jätin myös hiiden yläpuolelle tilaa, jossa metsän puiden oksistot näkyvät. Kuvaustilanteessa olin hieman epävarma, olisivatko kameran ja hahmon väliin jäävät oksat ongelmallisia kuvanmuokkausvaiheessa, mutta en kokenut ongelmia niiden kanssa kuitenkaan.

Kamera oli tripodilla ja käytin kuvan ottamisessa apuna älypuhelimien Canon Camera Connect-aplikaatiota etälaukaisimena. Sain kyllä haluamani kuvat, mutta applikaation käytössä oli hankaluuksia. Olen aiemmin kuvatessani applikaation avulla huomannut, että varsinkin säätilalla on vaikutusta sen toimintaan, ja kylmemmässä säässä wifi-yhteys kameran ja puhelimen välillä häviää helposti. Näin kävi nytkin useamman kerran ja minun piti yhteyden katketessa mennä takaisin kameran luo, jotta yhteys tulisi takaisin. Kun yhteys toimii, applikaation käyttäminen kuvaustilanteessa on kuvausta helpottavaa, mutta kun yhteys katkeilee, se tuo kuvaukseen turhaa kävelyä edestakaisin ja vie aikaa. En ole kokeillut applikaatiota muilla puhelimilla, joten vika voi olla myös siinä. Olen huomannut, että kun kameran tai puhelimen akun lataustila vähenee, sekin vaikuttaa applikaation yhteyden toimimiseen.

Pidän siitä, miten kuva onnistui. Jälkikäteen katsoessani kuvaa, minusta vasempan laitaan jäi liikaa tyhjää tilaa. Muuten pidän siitä miten sommittelu kuvassa onnistui. Varsinkin höyryn kuvaaminen onnistui hyvin, sillä puiden oksiston välistä tuleva auringon valo teki siitä hienon näköisen. Olen tyytyväinen siihen, miten sain sen kuvaan tallennettua.



Kuva 11. Koti.

6.6 Oksalla

Oksalla (kuva 12) kuvan idea tuli, kun huomasin Koti-kuvan kuvausreissulla suuren kuusen, jonka alaoksilla oli paljon naavaa. Oksien väliin jäi tyhjä tila, johon huomasin pystyvani sijoittamaan sulan niin, että saisin tehtyä toisen lähikuvan kuvasarjaani.



Kuva 12. Oksalla.

Mielestäni naava puun oksalla saa metsän näyttämään vanhalta ja minusta se oli siksi sopiva paikka ottaa kuva projektiini. Usein vanhoissa luonnontilaisissa metsissä näkee enemmän naavaa.

Oksat olivat korkeudella, jolle kurkottaessani sain juuri laitettua sulan siihen kohtaan, jossa se kuvassa tulisi olemaan (kuva 13.). Asettelin kameran kohtaan, jossa oksat olivat kuvassa hyvin näkyvillä. Tarkensin oksaan, kohtaan johon suunnittelin sulan tulevan. Otin ensin kuvan ilman sulkaa taustaksi, sitten muutamman vaihtoehdon kuvia joissa pitelin sulkaa oksalla. Luulen, että kuvaa katsoessa henkilö miettii, miten sulka on saatu pysymään pystyssä oksalla, jos tämä ei tiedä että kuva on käsitelty ja tehty kahdesta eri kuvasta.



Kuva 13. Vaiheita.

6.7 Kalliolla

Halusin kuvata projektiini joitakin kuvia Kolin kansallispuistossa. Kolin maisemat ovat monille tutut, ja halusin saada erilaisen kuvakulman kuin usein nähdyn Ukko Kolilta Pieliselle suuntaavissa kuvissa usein nähdään. Laskeuduin hieman alemmas ja asettelin kameran melkein auringonnousun suuntaan. Suunnittelin kuvan niin, että Hiisi tulisi keskelle kuvaa, mutta kuvan alareunaan, niin että vesielementti olisi suurimmassa osassa kuvapintaa. Kamera piti siis sijoittaa hahmoa ylemmäs, mutta kuitenkin niin, että horisontti jäisi kuva-alalle. Otin kuvan kiinteällä 50 mm:n objektiivilla, jossa minun piti asemoida kamera tarkasti, sillä halusin kuvan etualalle kalliota näkyviin sekä läheisten puiden oksia kehystämään paikkaa, johon suunnittelin hiiden seisomaan kallion kielekkeelle kohti auringonnousua.

Kovalainen ja Seppo (2006, 32) kuvaavat hiisilehtojen sijainneiksi pieniä kumpareita, kivikkoisia mäkiä sekä kallioisia jyrkkiä jyrkänteitä. Kolin kalliot jyrkkine rinteineen kävivät hyvin tähän kuvaukseen. Jyrkillä kallioilla kuvaamisessa oli tietysti omat haasteensa, sillä tripodit oli saatava kohtaan, josta se ei varmasti heilahtaisi kumoon, kun jättäisin sen mennessäni kuvauspaikalle. Myös kameran ja kuvauspaikan väliä kulkiessani minun piti olla varovainen, sillä tuohon aikaan kallioilla ei muita liikkujia ollut ja jos olisin kaatunut ja loukannut itseni, olisi ollut hankalaa saada apua. Liikuin kuitenkin varovaisesti ja kuvaus onnistui.

Kesällä aurinko nousee nopeasti, ja kuvauspaikat on hyvä miettiä etukäteen, jotta on oikealla paikalla parhaimman valon aikaan (Gatcum 2011, 80). Kesäkuussa aurinko nousee aikaisin ja tämän kuvanottohetki oli ennen auringonnousua horisontista. Värit olivat upeat, mutta niitä oli hankalaa saada tallentumaan kuvaan samanlaisina kuin ne oikeasti olivat. Kuvanmuokkauksessa pystyin korostamaan värejä, mutta en halunnut muuttaa niitä liikaa, vaan pitää ne mahdollisimman paljon sellaisina kuin ne kuvaushetkellä olivat. Tähän kuvaan en lisännyt mitään muita elementtejä, vaan pyrin korostamaan kuvan värejä ja hetken tunnelmaa. Minusta Kolin auringonnousut ovat aina upeita, kun niitä pääsee katsomaan ja olin iloinen siitä, miten hyvin sain tällä kertaa ikuistettua sen näihin kuviin.



Kuva 14. Kalliolla.

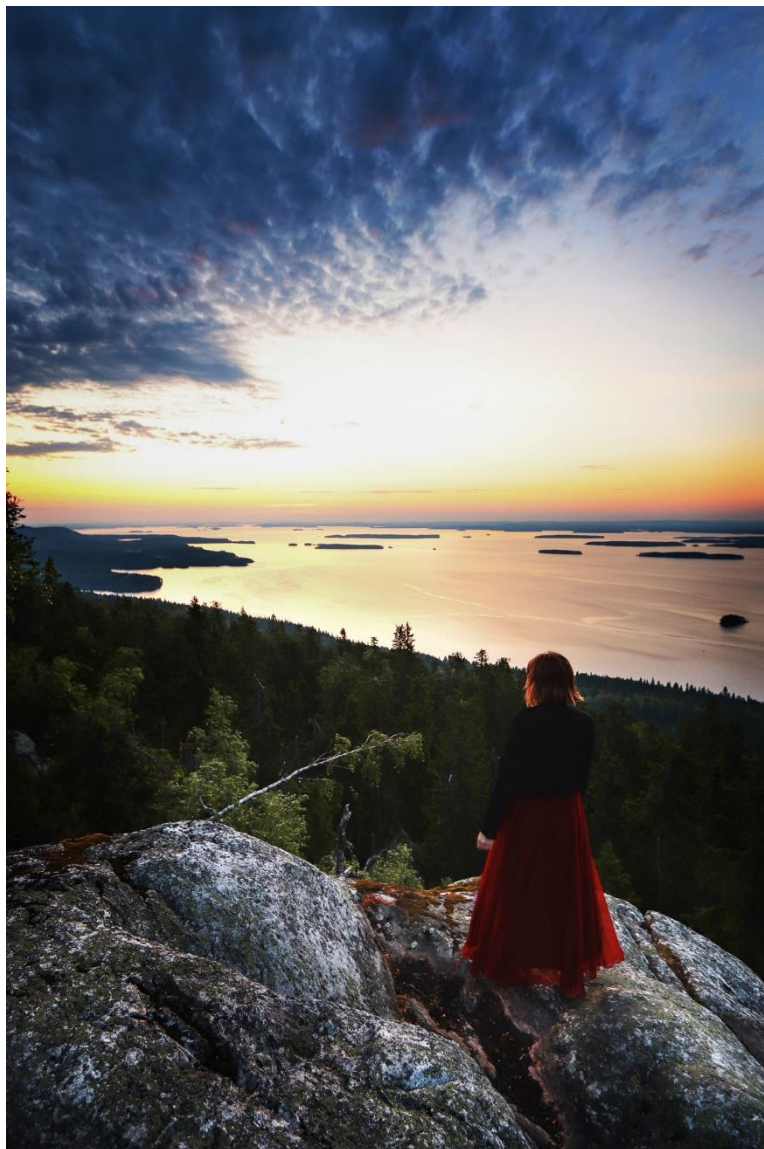
Kuvanmuokkauksessa (kuva 15) toin esiin enemmän varjoon jääneitä kohtia Adobe Camera Raw:n avulla. Nostin varsinkin etualan valotusta. Kallion halusin vaaleimmaksi ja korostin kohtaa jossa hiisi oli. Muokkasin kuvaa hieman lämpimämmän sävyiseksi, joka korosti varsinkin horisontin pilviä. Mielestäni kuvassa on jotain odotuksen tuntua. Ehkä se tulee siitä, miten itse jouduin kuvaustilanteessa odottelemaan hyvää hetkeä kuvien ottamiselle. Jotenkin hahmon asento kuvassa tuo minulle kysymyksen siitä, että mitä tapahtuu seuraavaksi.



Kuva 15. Sävyjen lisäys

6.8 Kukkulalla

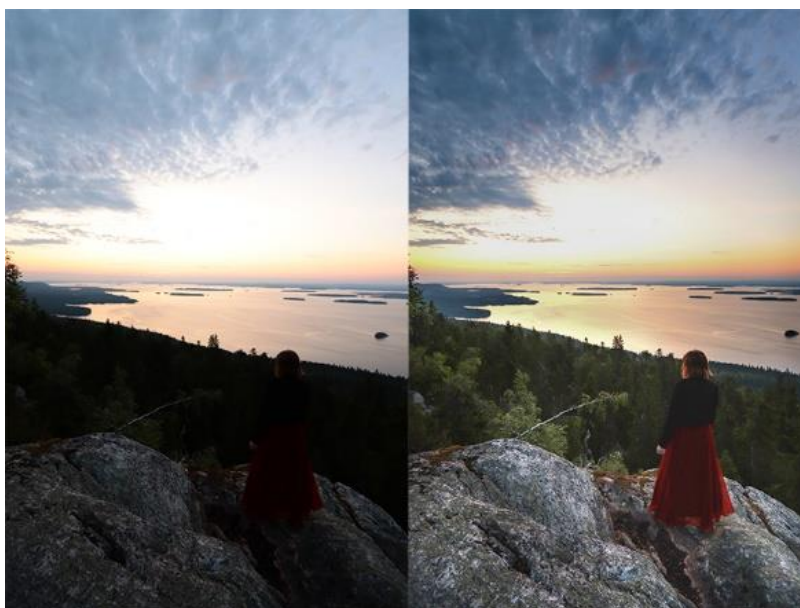
Tämä kuva on melko samanlainen kuin edellinenkin. Tämän otin kuitenkin laajakulmaobjektiivilla, jolloin sain kuvaan enemmän maisemaa. Eri objektiivin lisäksi tein tästä kuvasta erilaisen sommitelmaltaan, ja sijoitin hiiden enemmän kuvan oikeaan reunaan. Näin sain myös lisää kuva-alaa katseen suuntaan, joka antoi katsojan nähdä sen mitä hiisikin näkee. Tähän kuvaan en ottanut reunoille oksistoja, vaan etualan tekee kallio. Kallion jälkeen nähdään alapuolella olevaa metsää ja siellä katseen voi kiinnittää taas puu, joka on kaatunut melkein vaakatasoon. Tässä oli minusta taas hyvin viittausta talven Hiisi metsänpeitossa-kuvaan (kuva 5.).



Kuva 16. Kukkulalla.

Kokeilin kuvaushetkellä taas liikkuva ja saada hameeseen samaa liehumisefektiä. Kuvien valintavaiheessa päädyin kuitenkin kuvaan, jossa helman liikettä oli vähän, sillä minusta se loi tähänkin kuvaan odottavan vaikutelman. Arvoituksen siitä, mitä tapahtuisi seuraavaksi, miksi hiisi oli kalliolla ennen auringonnousua.

Kesällä auringonnousun aikaan auringon valo on pehmeämpää kuin päivällä, mikä luo maisemaan lämpimiä värejä. Matalalla oleva aurinko luo myös pidempiä varjoja maisemaan, joka auttaa luomaan kuvaan enemmän syvyysvaikutelmaa. Kameran linssin osoittaminen suoraan aurinkoa kohti voi tummentaa kuvan varjoihin jääviä kohtia sekä kirkkaimmat kohdat voivat ylivalottua kokonaan pois. (Gatcum 2011, 76-77.) Minulla auringonnousua vasten kuvaaminen todellakin vei kuvan todella tummaksi, mutta onnistuin hyvin tuomaan kuvan sävyjä esiin Photoshopin Adobe Camera Raw:n avulla (kuva 17). Pystyin tuomaan metsän vihreyttä esiin enemmän sekä tasapainottamaan horisontin auringonnousun väriä. Korostin vaaleaa kalliota, jotta se erottuisi etualalla hyvin.



Kuva 17. Muokkausta.

Pidän korostetuista sävyistä, joita sain tähän kuvaan. Muokausvaiheessa kuitenkin olin epävarma sen suhteen, olisiko kuva liian erilainen muihin verrattuna enemmän korostetuilla sävyillään. Olen kuitenkin tyytyväinen lopulliseen kuvaan, eikä se minusta kaikkia sarjan kuvia yhtäaikaisesti katsellessa ole mitenkään liian joukosta erottuva.

6.9 Määränpää

Sateinen tai sumuinen ilma ei yleensä ole parhaimpia valokuvaukseen, mutta ne eivät tee valokuvauksesta mahdotonta vaan voivat luoda upeita olosuhteita kuvauksiin (Gatcum 2011, 136-137.) Kuvasin syksyaiheiset kuvat marraskuussa, päivänä jolloin oli hyvin sankka sumu. Menin läheiselle lammelle, jossa sumu peitti näkyvyyttä ajoittain niin, ettei lammen vastakkainen ranta edes näkynyt. Tämä loi mielestäni hyvää tunnelmaa kuviin. Värittömässä harmaudessa oli samaan aikaan jotain kaunista ja pelottavaa.

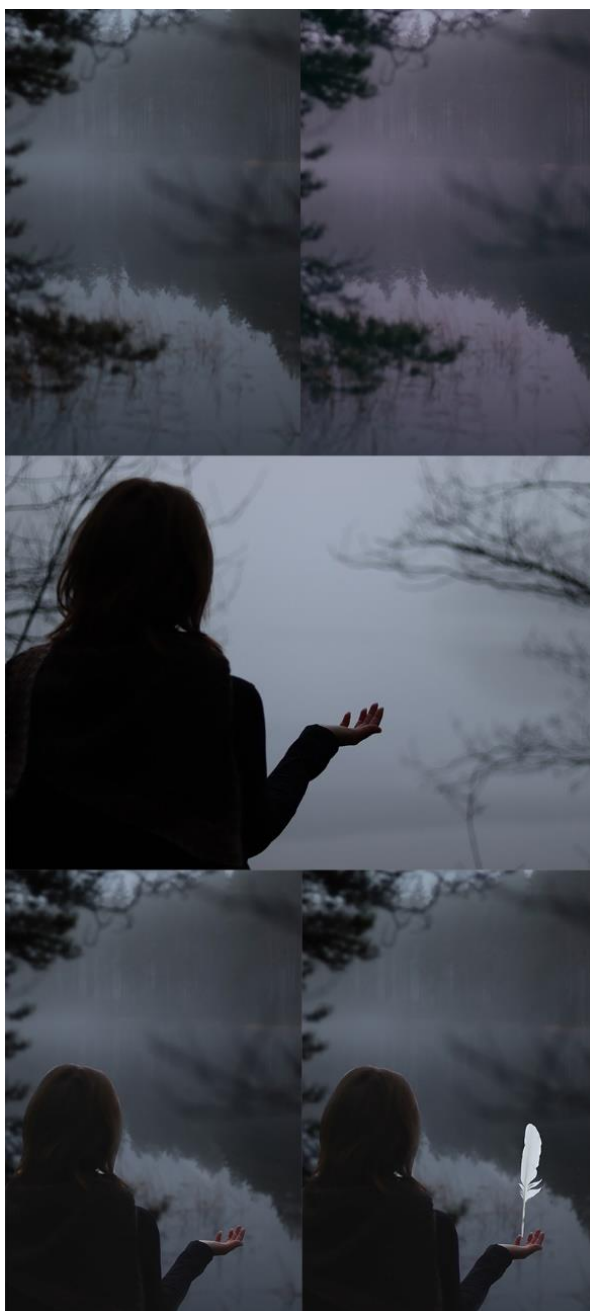
Tuonpuoleisen kuvaaminen on tuntemattoman kuvaamista. Tuonpuoleiseen on liitetty paljon samankaltaisia piirteitä, kuten se että ne ovat kaukaisia, pimeitä, siellä on ollut suon läheisyydessä, siellä on ollut virtaavaa vettä tai tulta, sekä sieltä on ollut löydettävissä paljon aseita sekä erilaisia petoja, kuten käärmeitä. (Siikala, 2019, 282.) Kuvauspaikan maisema muistutti minua Siikalan kuvauksesta Tuonelasta. Varsinkin vallitsevassa sääolosuhteessa peilityni vedenpinta ja usva loivat kuvaan mystisen maiseman.

Ylikarjula (2014, 71.) kertoo kirjassaan harmaan olevan muun muassa kunnioituksen, vanhuuden, pessimismin, ikävystymisen, ikävyiden ja kuihtumisen kuvaamiseen käytetty väri, ja sillä voidaan kuvata esimerkiksi tapahtumattomuutta. Lisäksi kirjassa mainitaan se, miten harmaus odottaa ihmistä kuoleman jälkeen. Nämä kuvaukset sopivat minusta kuvan harmauteen ja valitsemaani Tuonen virran teemaan. Tyyni vedenpinta toi kuvaan liikkumattomuutta, mikä yhdessä usvan ja harmauden kanssa toimi minusta hyvin kuvaamaan tuonpuoleista. Sumussa erottuva metsä näyttää uhkaavalta, aivan kuin siellä voisi vastaan tulla mitä vain.



Kuva 18. Määränpää.

Kuvankäsittely tämän kuvan osalta oli ehkä projektin vaikeimpia. Ensin minulla oli taustana kuva lammelta. Muokkasin kuvaan hiiden seisomassa selkä kohti kameraa, käsi ojennettuna (kuva 19.). Olin ajatellut käden ylle taas sulan leijumaan, mutta jostain syystä unohdin kuvauspäivänä ottaa kuvia sulasta tuolla paikalla. Minun piti siis valita sulka aiemmin kuvaamistani kuvista. Löysin yhden, jossa sulan tausta oli melko saman sävyinen, mutta silti sulka erottui lampikuvasta paljon. Sulkaa piti siis muokata väreiltään sopivammaksi kuvaan.



Kuva 19. Vaiheita.

6.10 Tuonella

Sain tähän kuvaan (kuva 20.) vähän samantapaista sommittelua kuin Kalliolla-kuvassa (kuva 14.). Hiisi on kuvan alaosassa keskellä ja hieman ylempänä oleva kamera mahdollisti sen, että veden pinta jäi hiiden taustalle. Tässä vaiheessa voidaan kai todeta, että pidän siitä, että kuviin tulee jo kuvausympäristössä jonkinlaiset kehykset kuvaan. Tässä ne tulivat etualan maanpinnasta, sivujen oksista ja ylhäällä vastarannan puista.



Kuva 20. Tuonella.

Tähänkään kuvaan en lisännyt mitään objekteja muista kuvista, vaan korostin kuvan sävyjä ja tunnelmaa. Jätin kuvat melko värittömiksi, mutta korostin enemmän vaaleita kohtia sekä lisäsin kuvaan punertavaa ruskean sävyä. Korostin hiiden hahmoa lisäämällä sen ympärille hieman vaaleampaa aluetta.

Lopuksi lisäsin kuvaan hieman kontrastia lisää (kuva 21.). Tämä tummensi harmaan sävyjä ja korosti lisää vaaleita kohtia. Sommittelultaan kuva onnistui minusta hyvin, ehkä olisin voinut hieman laajentaa kuva-alaa viemällä kameraa vähän taaksepäin, jotta olisin saanut sivuille enemmän puiden oksia ja selkeämpää reunaa kummallekin puolelle. Niin kuvasta olisi saanut vähän vielä paremman mielestäni. Muutoin olen tyytyväinen siihen miten usvaisuus kuvassa näkyy ja millainen kuvan tunnelma on.



Kuva 21. Kontrastin lisäys.

7 Pohdinta

Valitsin taiteellisen ja toiminnallisen opinnäytetyön, koska halusin vielä viimeisessä ammattikorkeakouluprojektissani päästä harjoittelemaan valokuvausta. Jokaisella aiemmalla kurssilla, jolla vain mahdollista oli, valitsin useimmin jotakin valokuvaukseen liittyvää. Valokuvaus on ollut ja siitä on tullut minulle niin iso osa elämää, että en enää oikein osaisi olla ilman kameraa.

Projektin alussa teeman keksiminen ei ollut hankalaa. Tiesin, että halusin ottaa kuvani luonnossa, mutta en halunnut ottaa pelkästään luontokuvia, sillä niiden kuvaamisesta minulla oli harjoitusta jo pitkältä ajalta. Seuraan itse paljon samanhenkisiä valokuvaajia, esimerkiksi Instagramissa, jotka tuovat omiin kuviinsa yli-luonnollisia elementtejä. Useat näistä valokuvaajista ovat kuitenkin ulkomaalaisia, joten ajattelin siksi pohjata oman teeman suomalaisen kansanuskon teemaan. Lisäksi lukemani kirjallisuus vaikutti teemaan, luin Kalevalaa ensimmäistä kertaa pari vuotta aiemmin ja sen kieli ja tarinat kiehtoivat edelleen.

Projektini eri vaiheissa minulle tuli hyvin erilaisia tunteita projektiani kohtaan. Alkuun talvella 2019 tein kuvauksia useana päivänä. Mielestäni talvikuvat sopivat yhteen hyvin, ja olin tyytyväinen siihen, miten sain muokkaukset tehtyä. Kevättalvella 2019 aloitin harjoitteluni, ja siksi opinnäytetyön tekeminen jäi vähemmälle. Minun oli tarkoitus kuvata kevään kuvat tuon vuoden keväällä, mutta koska harjoitteluni jäi ensimmäisessä paikassa suunnitelmaani lyhemmäksi ajaksi, jäivät myös kuvaukset siltä keväältä tekemättä. Olin suunnitellut tuolloin jo hieman tulevia kuvia, mutta ympäristön vaihtuminen vei inspiraationi opinnäytetyötäni kohtaan täysin. Tuolloin yritin sitten panostaa enemmän tietopohjan keräämiseen ja raportin kirjoitukseen.

Kesällä vietin aikaa Kolilla ja se innosti taas jatkamaan projektini pariin. Kesäkuussa otin auringonnousukuvat Kolin kallioilla. Vaikka kuvat onnistuivat mielestäni hyvin, ne olivat hyvin erilaisia talvikuviin nähden. Tämä sai aikaan sen, että kadotin hieman uskoa omaan tekemiseeni ja aloin kyseenalaistaa omaa osaamistani. Yritin muokata kesän kuvia, mutta en päässyt hyviin tuloksiin, joten opinnäytetyön tekeminen jäi taas hieman taka-alalle.

Syksyllä minua inspiroi projektiin luonto. Olin kuvannut kesän ja syksyn aikana paljon harjoittelujaksoihini liittyen, lähinnä luontokuvia ja eläinmuotokuvia. Sain taas uutta energiaa luovien kuvien tekemiseen. Marraskuussa oli paljon usvaisia päiviä ja pääsin toteuttamaan syksyiset kuvaukset yhtenä tuollaisena päivänä. Kun pääsin muokkaamaan näitä kuvia, alkoi minulla tulla takaisin se konsepti, jonka olin projektiini valinnut. Nyt kun minulla oli kuvia talvelta, kesältä sekä syksyltä, niin yhdessä niissä näytti olevan hyvä kokonaisuus. Jatkoin kaikkien kuvien muokkausta ja pyrin saamaan niistä yhtenäisen kokonaisuuden.

Vuonna 2020 opinnäytetyöprosessini keskittyi raportin kirjoittamiseen. Kirjoittaminen on aina ollut minulle hankalaa. Koen että minun on kirjoittamalla vaikea saada ilmaistua itseäni ja tuoda ajatukseni tekstiksi. Huomaan kuitenkin kehittyneeni kirjoittamisessa, myöskin opinnäytetyöni aikana.

Keväällä, maaliskuun lopulla 2020, aloin ideoimaan viimeisiä kuvauksia projektiini varten. Huhtikuussa pääsin kuvaamaan ja sain projektini valokuvien vuodenvierroon taltioitua. Kun olin saanut kaikki kuvat käsiteltyä, oli mahtavaa nähdä kaikki kuvani yhdessä. Se miten kauan olin jaksanut panostaa tähän projektiin vain lisäsi sitä iloa minkä koin kun olin saanut kaikki suunnittelemani kuvat koon.

Pääsin kuvaamaan hyvin erilaisissa olosuhteissa, joissa oli jokaisessa omat haasteensa. Huomaan kehittyneeni omassa valokuvauksessani ja pystyn luomaan haluamiani kuvia. Uskoni omaan tekemiseeni on kasvanut. Toivon, että projektini inspiroi sen lukevia henkilöitä viettämään aikaa luonnossa sekä kokeilemaan omia taitojaan luovilla menetelmillä, olipa heidän oma osa-alueensa valokuvaus, maalaus tai mikä tahansa muu. Kun kokeilee uusia tapoja tehdä, voi löytää menetelmiä jotka sopivat itselle parhaiten ja kehittää juuri sitä omaa tyyliään, josta tulee tunnistettava.

Lähteet

- Ateneum Kansallisgalleria. 2020. Kalevala. <https://ateneum.fi/nayttelyt-nyt/kalevala/>. 28.4.2020.
- Canon. 2020. Canon EOS 200D. Canon. <https://www.canon.fi/cameras/eos-200d/>. 13.5.2020.
- Child, J. 2001. Essential Skills: Studio Photography. Oxford/Burlington: Focal Press.
- DC Moore Gallery. 2020. Duane Michals. DC Moore Gallery. <http://www.dcmooregallery.com/artists/duane-michals?view=slider#24>. 13.5.2020.
- Digikuvaus.fi. 2016. Kuinka sumentaa tausta? Ohjeet aloittelijalle. Digikuvaus.fi. <https://www.digikuvaus.fi/kuinka-sumentaa-tausta/>. 13.5.2020.
- Freeman, M. 2005. Digikuvaajan valaisunhallinta. Jyväskylä: Docendo.
- Freeman, M. 2008. Suuri digikuvausopas. Jyväskylä: Docendo.
- Freeman, M. 2010. Parempia valokuvia, suunnittele, sommittele & laukause. Jyväskylä: Docendo.
- Freeman, M. 2012. Valokuvaamisen taito. Jyväskylä: Docendo.
- Forbes, T. 2020. Photo Assignment #6: Photo sequences. The Art Of Photography. <https://theartofphotography.tv/photo-assignment-6-photo-sequences/>. 13.5.2020.
- Galenson, D. W. 2009. Conceptual Revolutions in Twentieth-Century Art. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gallen-Kallela Museo. 2020. Akselin aikajana. <https://www.gallen-kallela.fi/tieto-gallen-kallela-museosta/aikajana/>. 28.4.2020.
- Ganander, C. 1995. Mythologia Fennica. Juha Pentikäinen (toim.) Klaukkala: Recallmed Oy.
- Gatcum, C. 2010. Kehity kuvaajana, 52 luovaa kuvausprojektia. Jyväskylä: Docendo.
- Gatcum, C. 2011. Landscape Photography: The Four Seasons. Massachusetts: Focal Press.
- Gernsheim, H.E.R. Grundberg, A. Newhall, B. Rosenblum, N. 2020. History of Photography. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/technology/photography>. 30.4.2020.
- Goldie, P. & Schellekens, E. 2010. Who's afraid of Conceptual Art? Oxfordshire: Taylor & Francis Group.
- Haavio, M. 1967. Suomalainen mytologia. Porvoo/Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Hautala, H. & Punkari, P. 2012. Hannu Hautalan luontokuvausopas. Jyväskylä: Docendo.
- Hietaharju, M. 2010. Kuuntele kuvaa, Näkökulmia valokuvan tulkintaan. Jyväskylä: Docendo.
- Jaakkola, I. 2005. Digikuvaaja luonnossa. Jyväskylä: Docendo.
- Jaakkola, T. 2015. I.K. Inha - kansallisvalokuvaaja. YLE: Elävä arkisto. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/07/13/i-k-inha-kansallisvalokuvaaja>. 22.4.2020.
- Kamerakoulu.fi. 2017. Aaro Keipi Kamerakoulun haastattelussa. <https://kamerakoulu.fi/aaro-keipi-kamerakoulun-haastattelussa>. 25.3.2020.
- Kamerakoulu.fi. 2020. Valokuvauksen perusteet: ISO-arvo. <https://kamerakoulu.fi/peruskurssi-jakso-4-iso-arvo>. 28.4.2020.
- Karhulahti, M. 2013. Valokuvaajan tekniikkaopas. Jyväskylä: Docendo.

- Karjalan Liitto RY. 2020. Karjalainen kulttuuri: Karelianismi. <https://www.karjalanliitto.fi/karjalaisuus/karjalainen-kulttuuri/karelianismi.html>. 22.4.2020.
- Kemppinen, I. 1960. Suomalainen mytologia. Helsinki: Kirja-Mono Oy.
- Kiasma. 2020. Nykytaiteen sanasto: Käsitetaide. <https://kiasma.fi/kokoelmat/nykytaiteen-sanasto/>. 15.4.2020.
- Koli, A. 2009. Kuvaa luovasti lähiluonnossa. Jyväskylä: Docendo.
- Koppa. 2010a. Valokuvaus. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/taiku/taidehistorian-aikajana/modernismi/1900-luvun-modernismi/valokuvaus>. 27.4.2020.
- Koppa. 2010b. Naturalismi. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/taiku/taidehistorian-aikajana/modernismi/1800-luvun-modernismi/naturalismi>. 27.4.2020.
- Koppa. 2010c. Käsitetaide. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/taiku/taidehistorian-aikajana/nykytaide/kasitetaide>. 15.4.2020.
- Korhonen, M. & Timonen, T. 2003. Luonnosta kuvaksi. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kovalainen, R. & Seppo, S. 2006. Puiden kansa. Kemiö/Helsinki: Hiilinielu tuotanto & Miellotar.
- Laukkanen, L. 2013. Tapping Into The Power of Custom Brushes | Tuesdays With Lauri. SLR Luonge | Photography Tutorials. https://www.youtube.com/watch?v=x_tiJaq4j4E. 26.4.2020.
- Laukkanen, L. 2015. Luova valokuvaus ja kuvankäsittely. Jyväskylä: Docendo.
- Launonen, K. 2015. Paljastavat värit, hoitavat kuvat, Opas kuvien maailmaan. Helsinki: Gummerus.
- Lehtinen, K. 2011. Kuvaa asenteella, vauhtia ja fiilistä. Jyväskylä: Docendo.
- Lehtonen, J. 2012. Jalusta tarkoituksen mukaan. Teoksessa Saiha, M. (toim.). Luontokuvauksen käsikirja. Jyväskylä: Docendo. 30-31.
- Loimu, K. 2012. Luontokuvaajan etiikka. Teoksessa Saiha, M. (toim.). Luontokuvauksen käsikirja. Jyväskylä: Docendo. 289-291.
- Maison Nicéphore Niépce. 2020a. Niépce and the Invention of Photography. Nicéphore Niépce's House Museum. <https://photo-museum.org/niepce-invention-photography/>. 28.4.2020.
- Maison Nicéphore Niépce. 2020b. Nicéphore Niépce, Daguerre and the Physautotype. Nicéphore Niépce's House Museum. <https://photo-museum.org/niepce-nicephore-daguerre-physautotype/>. 28.4.2020.
- Marjoniemi, T. 2019. Luontokuvaajan kestävä käyttäytyminen Suomen luonnossa: Opas luontokuvaajalle. Karelia-ammattikorkeakoulu. Media-alan koulutus. Opinnäytetyö. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201905149643>. 13.5.2020.
- McMonigal, A. 2019. Creating Series through a Preformed Plan. Photography Unfolded. <https://photographyunfolded.com/2019/01/14/creating-series-through-a-preformed-plan/>. 13.5.2020.
- Metsähallitus. 2020a. Kunnioita luontoa. Luontoon.fi. <https://www.luontoon.fi/retkietiketti/kunnioitaluontoa>. 25.3.2020.
- Metsähallitus. 2020b. Kunnioita luontoa. https://www.youtube.com/watch?v=NB2DqIVbdpE&feature=emb_logo. 2.4.2020.
- Murtosaari, J. 2017. Luontokuvauksen perusteet. Jyväskylä: Docendo.
- Pulkkinen, R. 2014. Suomalainen kansanusko. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Pulkkinen, R. & Lindfors, S. 2016. Suomalaisen kansanuskon sanakirja. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

- Punkari, P. 1983. Fotokoulu, 20 askelta luovan valokuvauksen perustaan. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Otava.
- Saiha, M. 2012a. Maisemaa kuvaamaan. Teoksessa Saiha, M. (toim.). Luontokuvauksen käsikirja. Jyväskylä: Docendo. 22-26.
- Saiha, M. 2012b. Oikea valotus. Teoksessa Saiha, M. (toim.). Luontokuvauksen käsikirja. Jyväskylä: Docendo. 27.
- Saiha, M. 2014. Luontokuvaajan kenttäopas. Jyväskylä: Docendo.
- Sederholm, H. 2000. Tämähkö taidetta?. Porvoo: WSOY.
- Siikala, A-L. 2019. Suomalainen samanismi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Sommar, H. 2020. Suomalaisessa kansanuskossa vilisee jumalia ja haltioita, pyhyys löytyy metsästä. YLE: Elävä arkisto. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/02/09/suomalaisessa-kansanuskossa-vilisee-jumalia-ja-haltioita-pyhyys-loytyy>. 19.4.2020.
- Suomen Luonnonvalokuvaajat SLV ry. 2020. Eettiset säännöt. <https://luontokuva.org/eettiset-saannot>. 25.3.2020.
- Suomen valokuvataiteen museo. 2020a. Digikuvan historia: 1975. Suomen valokuvataiteen museo. <https://digikuvanhistoria.fi/vuosi/1975>. 23.4.2020.
- Suomen valokuvataiteen museo. 2020b. I.K.Inha – suomalaisen valokuvataiteen pioneeri. <https://www.valokuvataiteenmuseo.fi/fi/tietopalvelut/tieto-ja-oppaita/i-k-inha-suomalaisen-valokuvataiteen-pioneeri#Inhan%20valokuvatutuotanto>. 22.4.2020.
- Tate. 2020. Conceptual Photography. <https://www.tate.org.uk/art/art-terms/c/conceptual-photography>. 15.4.2020.
- Tarkovski, A. 1989. Vangittu aika. Helsinki: Love kirjat.
- Turnage, W. 2020. Ansel Adams, Photographer. The Ansel Adams Gallery. <https://www.anseladams.com/bio/>. 28.4.2020.
- Ylikarjula, S. 2014. Värillä on väliä: värien symboliikkaa ja merkityksiä. Vantaa: Katharos.
- Ympäristöhallinto. 2020. Jokamiehen oikeudet. [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Jokamiehenoikeudet\(16989\)](https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Jokamiehenoikeudet(16989)). 25.3.2020.
- Ympäristöministeriö. 2012. Toim. Rautiainen, A. Tarasti, M. Tuunanen, P. Jokamiehen oikeudet ja toimiminen toisen alueella, Lainsäädäntöä ja hyviä käytäntöjä. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/38797/SY30_2012_Jokamiehenoikeudet.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 25.3.2020.